

Лебий кітабы

Биринші бап

Жандырылатуғын қурбанлықтар

1 ¹ Жаратқан Ийе Муўсаны шақырып алып, Ушырасыў шатырынан оған былай деди:

² – Сен Израил халқына жәриялап мыналарды айт: Араңыздағы бириңиз Жаратқан Ийеге қурбанлық бермекши болса, ол ири ямаса майда мал усыңсын.

³ Егер ири малдан жандырылатуғын қурбанлық беретугын болса, онда ол минсиз хәм еркек мал усыңсын. Жаратқан Ийениң бул қурбанлықты қабыл етиўи ушын, қурбанлықты Ушырасыў шатырының алдына алып келсин. ⁴ Сол адам қурбанлық малдың басына қолын қойсын. Сонда қурбанлық адамның гүналарының жуўылыўи ушын қабыл етиледі. ⁵ Кейин ол бұғаны Жаратқан Ийениң алдында шалсын. Харонның уллары болған руўханийлер бұғаның қанын алып келип, қанды Ушырасыў шатырының кирер аўзының алдындағы қурбанлық орынның төрт қапталына серпип жиберсин. ⁶ Соңынан қурбанлық берип атырған адам жандырылатуғын қурбанлықтың терисин сыйырып алып, оны жиликлеп бөлсин. ⁷ Ал руўханий Харонның уллары қурбанлық орында от жағып, үстине отын қаласын. ⁸ Кейин малдың жиликлерин, басын хәм иш майларын сол оттың үстине жайластырсын. ⁹ Малдың ишек-қарны хәм туяқлары суў менен жуўылсын. Ал руўханий олардың барлығын қурбанлық орынның үстінде түтетип жандырсын. Бул – жандырылатуғын қурбанлық, Жаратқан Ийеге хош ийисли сый болады.

¹⁰ Егер майда малдан жандырылатуғын қурбанлық беретугын болса, онда ол минсиз болған еркек тоқлы ямаса теке усыңсын. ¹¹ Оны қурбанлық орынның арқа тәрәпинде, Жаратқан Ийениң алдында шалсын. Харонның уллары болған руўханийлер қанды қурбанлық орынның төрт қапталына серпип жиберсин. ¹² Адам қурбанлықты жиликлеп, басын хәм иш майларын айырып алсын. Руўханий оларды қурбанлық орындағы жанып турған оттың үстине жайластырсын. ¹³ Қурбанлықтың ишек-қарны хәм туяқлары суў менен жуўылсын. Ал руўханий олардың барлығын қурбанлық орынның үстінде түтетип жандырсын. Бул – жандырылатуғын қурбанлық, Жаратқан Ийеге хош ийисли сый болады.

¹⁴ Егер ким де ким жандырылатуғын қурбанлық етип Жаратқан Ийеге қуc бермекши болса, онда ол қумыры ямаса жас кептер усыңсын. ¹⁵ Руўханий оны қурбанлық орынға әкелип, басын үзип алсын хәм басын қурбанлық орынның үстінде түтетип жандырсын. Ал қустың қанын қурбанлық орынның қапталына сығып, ағызсын. ¹⁶ Руўханий қустың жемсегин ишиндеги нәрселери менен бирге шығарып, қурбанлық орынның шығыс тәрәпиндеги күл төгилетуғын жерге тасласын. ¹⁷ Соң қустың қанатларынан услап, қусты қақ айырсын, бирақ оны екиге бөлип тасламасын. Кейин қусты қурбанлық орындағы жанып турған оттың үстине қойып түтетип жандырсын. Бул – жандырылатуғын қурбанлық, Жаратқан Ийеге хош ийисли сый болады.

Екинші бап

Ғәлле садақасы

2 ¹ Егер ким де ким Жаратқан Ийеге арнап ғәлле садақасын бермекши болса, сапалы бийдай унынан алып келсин. Оның үстине зәйтүн майын қуйып, хош ийисли

шайыр^а қоссын хәм ²садақаны Харонның ұллары болған руұханийлерге апарсын. Руұханий зәйтүн майы қосылған сапалы уннан бир уұысын толтырып алсын хәм хош ийисли шайырдың барлығын алып, оларды толық садақаның белгиси ретінде қурбанлық орынның үстінде түтетип жандырсын. Бул – Жаратқан Ийеге хош ийисли сый болады. ³Ғәлле садақасының жандырылмаған бөлеги Харон хәм оның ұлларына тийисли. Бул бөлек Жаратқан Ийеге берілген сыйлардан болғаны ушын, жүдә мухаддес.

⁴Егер тандырда жабылған нанды ғәлле садақасы етип бермекши болсаңыз, онда сапалы уннан зәйтүн майы қосылған ашытқысыз шөреклер ямаса үстине зәйтүн майы жағылған пәтирлер әкелиуиңиз тийис.

⁵Егер табада писирілген нанды садақа қылмақшы болсаңыз, онда оған ашытқы салмай, сапалы унға зәйтүн майын қосып ийлеп, писирің. ⁶Оны ұсынған ұақтыңызда, бөлеклерге бөлиуиңиз хәм үстине зәйтүн майын қуйыуыңыз керек. Бул – ғәлле садақасы.

⁷Егер садақан қазанда писирілген болса, онда ол зәйтүн майы қосылған сапалы уннан таярланыуы тийис.

⁸Усы тақылетте таярланған ғәлле садақасын Жаратқан Ийеге беруі ушын, руұханийге әкелиуиңиз керек. Ал руұханий оны қурбанлық орынға алып барады.

⁹Кейин руұханий толық садақаның белгиси ретінде ғәлле садақаларынан бир бөлек алып, оны жандырылатуғын қурбанлық хәм Жаратқан Ийеге, яғный Маған хош ийисли сый қылып, қурбанлық орында түтетип жандырсын. ¹⁰Ғәлле садақасының жандырылмаған бөлеги Харон хәм оның ұлларына тийисли. Бул бөлек Жаратқан Ийеге берілген сыйлардан болғаны ушын, жүдә мухаддес.

¹¹Жаратқан Ийеге, яғный Маған ұсынатуғын ғәлле садақаныздың хеш бирине ашытқы салмаңлар. Өйткени ашытқыны да, палды да Жаратқан Ийеге сый қылып, түтетип жандырмауыңыз керек. ¹²Ашытқы салынған нан менен палды биринши зүрәтиниз сыпатында Жаратқан Ийеге ұсыныуыңызға болады. Бирақ олар Жаратқан Ийеге хош ийисли садақа ретінде қурбанлық орында ұсынылмауы керек. ¹³Ғәлле садақаныздың хәр бирине дуз қосыңлар. Дуз Қудайдың сизлер менен дүзген келисимин билдиретуғын болғанлықтан, садақаларыңыз дузсыз болмасын.

¹⁴Егер Жаратқан Ийеге дәслепки өнимнен ғәлле садақасын бермекши болсаңыз, онда дәслепки шыққан дәнди қуұырып, оны түйип алып келиң. ¹⁵Бул ғәлле садақасы болғаны ушын, оның үстине зәйтүн майын қуйып, хош ийисли шайыр қосың.

¹⁶Руұханий бираз түйілген дән менен зәйтүн майынан алып, оларға хош ийисли шайырдың хәммесин қосып, толық садақаның белгиси ретінде қурбанлық орында түтетип жандырсын. Бул – Жаратқан Ийеге, яғный Маған арналған сый.

Үшинши бап

Татыұлық қурбанлығы

3 ¹Егер ким де ким татыұлық қурбанлығы ушын ири мал бермекши болса, онда ол Жаратқан Ийеге арнап минсиз еркек ямаса урғашы мал ұсынсын. ²Ол адам қолын қурбанлықтың басына қойып, оны Ушырасыу шатырының алдында шалсын. Харонның ұллары болған руұханийлер қанды қурбанлық орынның төрт қапталына серпиіп жиберсин. ³Сол адам татыұлық қурбанлығының мына бөлеклерин Жаратқан Ийеге сый етип беруі тийис: малдың ишеклерин қаплаган шарбы майлары менен иш майларын, ⁴еки бөтекесин, бөтеке үстіндеги майын хәм бауырының төменги ушын. ⁵Харонның ұллары буларды қурбанлық орында жанып турған отынның үстине қойып, жандырылатуғын қурбанлық пенен бирге түтетип жандырсын. Бул – Жаратқан Ийеге хош ийисли сый болады.

^{а2:1} Хош ийисли шайыр – бул әдетте түтетки сыпатында қолланылған.

⁶Егер ким де ким татыулық қурбанлығы ушын майда мал бермекши болса, онда ол Жаратқан Ийеге минсіз еркек ямаса урғашы жанлық усынын.

⁷Егер қой бермекши болса, оны Жаратқан Ийенің алдында усыныуы тийіс. ⁸Ол қолын қурбанлықтың басына қойсын. Кейін оны Ушырасыу шатырының алдында шалсын. Харонның ұллары қойдың қанын алып, қурбанлық орынның төрт қапталына серпиіп жиберсин. ⁹Ол адам татыулық қурбанлығының мына бөлеклерін Жаратқан Ийеге сый етіп бериуі тийіс: жанлықтың майларын, яғнай қуйымшақтың түбинен кесіп алынған пүткіл қуйрық майын, ішеклерін қапалаған шарбы майлары менен иш майларын, ¹⁰еки бөтекесін, бөтеке үстіндегі майын хәм бауырының төменгі ушын. ¹¹Руұханий буларды қурбанлық орынның үстінде түтетіп жандырсын. Бул – Жаратқан Ийеге сый болған ас садақасы.

¹²Егер ол ешки бермекши болса, оны Жаратқан Ийенің алдында усынын.

¹³Адам қолын қурбанлықтың басына қойсын хәм оны Ушырасыу шатырының алдында шалсын. Харонның ұллары ешкинің қанын алып, қурбанлық орынның төрт қапталына серпиіп жиберсин. ¹⁴Ол адам ешкинің мына нәрселерін алып, Жаратқан Ийеге сый қылып усынын: ішеклерін қапалаған шарбы майлары менен иш майларын, ¹⁵еки бөтекесін, олардың майларын хәм бауырының төменгі ушын. ¹⁶Руұханий булардың хәммесін қурбанлық орынның үстінде түтетіп жандырсын. Бул – Жаратқан Ийеге хош ийісли сый болған ас садақасы. Майдың хәммеси Оған тийісли. ¹⁷Малдың майын жемендер, оның гөшин де қаны менен жемендер. Бул өзлериңіз жасаған хәмме жерде әуладлар бойы мәңгі қағыйда болсын.

Төртінші бап

Гүна қурбанлығы

4 ¹Жаратқан Ийе Муўсаға былай деди:

²– Израил халқына былай деп айт: Егер ким де ким Мен буйрықларымда қадаған қылған бир нәрсені іслеіп, билмей гүна қылса, төменде көрсетілгенлерге әмел қылсын:

³Егер бас руұханий гүна іслеіп, халқын айыпкер қылса, іслеген гүнасы ушын Жаратқан Ийеге гүна қурбанлығы етіп минсіз бир буға усынын. ⁴Ол буғаны Ушырасыу шатырының алдына, Жаратқан Ийенің алдына алып келсин. Соңнан қолын буғаның басына қойсын хәм Жаратқан Ийенің алдында оны шалсын. ⁵Бас руұханий буғаның қанынан бираз алып, Ушырасыу шатырының ишине кирсин.

⁶Ол бармағын қанға батырып, қанды Жаратқан Ийенің алдында, Ең мухаддес бөлмені бөліп турған пердеге қарай жети рет серпсин. ⁷Соңнан ол шатырдағы, Жаратқан Ийенің алдындағы хош ийісли түтеткі түтетилетуғын орынның шақларына қанды сүртсин. Буғаның аұысқан қанын шатырдың кирер аұзының алдындағы жандырылатуғын қурбанлық орынның түбіне төксін. ⁸Кейін гүна ушын берілген буғаның пүткіл майын: ішеклерін қапалаған шарбы майлары менен иш майларын, ⁹еки бөтекесін, олардың майларын хәм бауырының төменгі ушын ¹⁰татыулық қурбанлығы сыпатында берілген малдың майын айырғандай, айырып алсын. Бас руұханий оларды жандырылатуғын қурбанлық берилетуғын орынның үстінде түтетіп жандырсын. ¹¹Ал буғаның қалған бөлеклерін: терисін, гөшин, геллесін, туяқларын хәм ішек-қарны менен дәріслерін ¹²орданың сыртындағы күл төгілетуғын таза жерге апарып, оларды отынның үстіне қойып, жағып жиберсин.

¹³Егер пүткіл Израил жәмийети Жаратқан Ийенің буйрықларында қадаған етілген нәрсені іслеіп, билмей гүна қылса, олар бәрі бир айыплы саналады.

¹⁴Іслеген гүнасы белгіли болғанда, олар жәмийет атынан гүна қурбанлығы етіп бир буға усынып, оны Ушырасыу шатырының алдына алып келсин. ¹⁵Жәмийет ақсақаллары Жаратқан Ийенің алдында қолларын буғаның басына қойып, оны

Жаратқан Ийенің алдында шалсын. ¹⁶ Майланған руұханий бұғаның қанынан бираз алып, Ушырасыу шатырының ишине кирсин. ¹⁷ Руұханий бармағын қанға батырып, қанды Жаратқан Ийенің алдында, Ең мухаддес бөлмени бөліп турған пердеге қарай жети рет серпсин. ¹⁸ Соңынан руұханий қанды шатырдағы, Жаратқан Ийенің алдындағы түтеткі түтетилетуғын орынның шақларына сүртсин. Бұғаның ауысқан қанын шатырдың кирер аузының алдындағы жандырылатуғын қурбанлық орынның түбіне төксин. ¹⁹ Бұғаның пүткіл майын алып, оны қурбанлық орынның үстінде түтетип жандырсын. ²⁰ Руұханий өз гүнасы ушын берген бұғаға не ислеген болса, бул бұғаға да соны ислесин. Усылайынша руұханий жәмийетти гүнадан тазалайды хәм олардың гүналары кешириледі. ²¹ Алдыңғы бұғаны қалай жандырған болса, бул бұғаны да орданың сыртына алып шығып, жағып жиберсин. Бул – жәмийеттин гүнасы ушын қурбанлық болады.

²² Егер басшылардың бири Қудайы болған Жаратқан Ийенің буйрықларында қадаған етилген бир нәрсени ислеп, билмей гүна қылса, ол айыплы саналады. ²³ Ислеген гүнасы өзіне әшқара етилген уақытта, ол қурбанлыққа минсиз бир теке алып келсин. ²⁴ Кейин ол қолын текениң басына қойып, оны жандырылатуғын қурбанлықлар шалынатуғын жерде^b, Жаратқан Ийенің алдында шалсын. Бул – гүна қурбанлығы. ²⁵ Руұханий бармағын гүна қурбанлығының қанына батырып, қанды жандырылатуғын қурбанлық орынның шақларына сүртсин. Ауысқан қанды орынның түбіне төксин. ²⁶ Кейин текениң пүткіл майын татыулық қурбанлығының майы сыяқлы, қурбанлық орынның үстінде түтетип жандырсын. Усылайынша, руұханий сол көсемди гүнасынан тазалайды хәм оның гүнасы кешириледі.

²⁷ Егер халық арасынан биреу Жаратқан Ийенің буйрықларында қадаған етилген бир нәрсени ислеп, билмей гүна қылса, ол айыплы саналады. ²⁸ Ислеген гүнасы өзіне әшқара болғанда, ол гүнасы ушын қурбанлыққа минсиз бир ешки әкелсин. ²⁹ Соң ол қолын гүна ушын берілген қурбанлықтың басына қойып, оны жандырылатуғын қурбанлық шалынатуғын жерде шалсын. ³⁰ Руұханий қурбанлықтың қанына бармағын батырып, жандырылатуғын қурбанлық орынның шақларына сүртсин. Ауысқан қанды қурбанлық орынның түбіне төксин. ³¹ Қурбанлық берген адам ешкинің пүткіл майын татыулық қурбанлығының майы сыяқлы айырып алсын. Руұханий майды Жаратқан Ийеге хош ийисли сый қылып, қурбанлық орында түтетип жандырсын. Усылайынша, руұханий сол адамды гүнасынан тазалайды хәм оның гүнасы кешириледі.

³² Егер биреу гүна қурбанлығы ушын қой бермекши болса, қой минсиз болсын. ³³ Ол қолын қурбанлықтың басына қойсын хәм оны жандырылатуғын қурбанлықлар шалынатуғын жерде шалсын. ³⁴ Кейин руұханий бармағын шалынған қойдың қанына батырып, жандырылатуғын қурбанлық орынның шақларына сүртсин. Ал ауысқан қанды қурбанлық орынның түбіне төксин. ³⁵ Татыулық қурбанлығы ушын берілген қой сыяқлы, адам бул қурбанлықтың да пүткіл майын айырып алсын. Руұханий оны қурбанлық орында Жаратқан Ийеге арнап жағылып атырған сыйлардың үстіне қойып, түтетип жандырып жиберсин. Усылайынша, руұханий адамды гүнасынан тазалайды хәм оның гүнасы кешириледі.

Бесинши бап

5 ¹ Егер ким де ким көрген-билгенлери хаққында гүуалық бериуге шақырылса, бирақ ол буннан бас тартса, онда ол өз айыбының жазасын тартады.

² Ким де ким билмей, ҳарам саналған бир нәрсеге: жабайы я үй хайуанының ямаса жер бауырлаушы бир хайуанның өлигине бир жерин тийгизип алса, ол ҳарамланған болып, айыплы саналады.

^b4:24 Жандырылатуғын қурбанлықлар шалынатуғын жерде – бул 1:11 аятта сүүретленгеніндей, қурбанлық орынның арка тәрепинде.

³ Биреу билмей, адамның денесинен шыққан өзін харамлайтуғын қандай да бир нәрсеге^с бир жерин тийгизсе, кейин не ислегенин түсинген уақытта, ол айыплы саналады.

⁴ Егер ким де ким қандай да бир исти ислеймен деп, ойланбастан ант ишип, оны орынламай қалса, онда ол айыплы саналады.

⁵ Егер ким де ким усы айтылған ислердің биреуінде айыплы болса, ислеген гүнасын ашық мойнласын. ⁶ Ол гүнасының қуны сыпатында Жаратқан Ийеге гүна қурбанлығын берсин. Бул қурбанлық майда малдан бир қой ямаса бир ешки болсын. Сонда руұханий адамды гүнасынан тазалайды.

⁷ Егер адамның қой әкелиуге жағдайы болмаса, онда ол гүнасының қуны сыпатында Жаратқан Ийеге еки қумыры ямаса еки жас кептер әкелсин. Олардың бири гүна қурбанлығы ушын, ал екіншиси жандырылатуғын қурбанлық ушын бериледи.

⁸ Оларды руұханийге алып келсин. Руұханий дәслеп гүна қурбанлығын берип, қустың мойнын сындырсын, бирақ оның басын жулып тасламасын. ⁹ Кейин қустың қанының биразын қурбанлық орынның қапталына серпип, ауысқан қанды қурбанлық орынның түбине төксин. Бул – гүна қурбанлығы. ¹⁰ Соннан соң, руұханий екінши қусты жандырылатуғын қурбанлық етип, қағыйда бойынша берсин. Усылайынша руұханий адамды гүнасынан тазалайды хәм ол кешириледі.

¹¹ Егер адамның еки қумыры ямаса еки кептер әкелиуге жағдайы келмесе, онда ол ислеген гүнасы ушын эфаның оннан бир мөлшериндегид^д сапалы бийдай унынан әкелсин. Ол уның үстине зайтун майын қуймасын хәм хош ийисли шайыр да қоспасын. Себеби бул – гүна қурбанлығы.

¹² Адам унды руұханийге алып келсин. Руұханий толық садақаның белгиси ретинде уннан бир уұс алып, оны қурбанлық орында, Жаратқан Ийеге арнап жағылып атырған сыйлардың үстине қойып, түтетип жандырып жиберсин. Бул – гүна қурбанлығы.

¹³ Солай етип, руұханий жоқарыда айтылған гүналардың бирин ислеген адамды гүнасынан тазалайды хәм оның гүнасы кешириледі. Ғәлле садақасы сыяқлы, садақаның жандырылмаған бөлеги руұханийге тийисли болады.

Айып қурбанлығы

¹⁴ Жаратқан Ийе Муұсаға былай деди:

¹⁵ – Егер ким де ким Жаратқан Ийеге, яғный Маған арналып, мухаддесленген нәрселерди былғап, билмей гүна ислесе, ол айып қурбанлығы сыпатында Жаратқан Ийеге майда малдан бир минсиз қошқар усысын. Қошқардың қуны гүмис шекел менен, Мухаддес орын өлшеми менен^е бахалансын. ¹⁶ Адам мухаддес нәрсеге келтирген зыянының қунын төлеп, және сол қунның үстине бестен бирин қосып, руұханийге берсин. Руұханий айып қурбанлығы ушын берилген қошқар менен сол адамды гүнасынан тазалайды хәм ол кешириледі.

¹⁷ Егер ким де ким Жаратқан Ийениң буйрықларында қадаған етилген нәрсени ислеп, гүна қылса, ол билмей ислесе де, өз айыбының жазасын тартады. ¹⁸ Ол руұханийге айып қурбанлығы сыпатында майда малдан бир қошқар усысын. Қошқар минсиз хәм қуны белгиленген болыуы тийис. Руұханий адамды билмей ислеген гүнасынан тазалайды хәм ол кешириледі. ¹⁹ Бул – айып қурбанлығы, өйткени адам Жаратқан Ийеге қарсы айып ислеген еди.

^с5:3 Адамның денесинен шыққан өзін харамлайтуғын қандай да бир нәрсе – 12-15 баптарға қараң.

^д5:11 Эфаның оннан бир мөлшериндегид – шама менен 1,3 кг.

^е5:15 Мухаддес орын шекел өлшеми – шама менен 10 гр.

Алтыншы бап

6 ¹ Жаратқан Ийе Муўсаға былай деди:

²⁻³ – Егер ким де ким өзіне аманат етилген, өзіне тапсырылған ямаса урланған бир мал-мүлик туўрысында жақынын алдаса, я оны наҳаклық пенен қолға киргизсе ямаса жойтылған бир нәрсени таўып алып, оны жасырса, усундай ямаса усыған уксайтуғын гүналардың бирин ислеп, оны ислемедим деп жалған ант ишсе, ол Жаратқан Ийениң алдында айып ис қылған болады. ⁴⁻⁵ Адам усылардың бирин ислеп, гүна қылғанда, ол ҳәр қандай наҳак жол менен қолға киргизген затты ийесине қайтарып берсин. Ол айыбы ашылған күни затлардың үстине бестен бирин қосып ийесине толығы менен қайтарып берсин. ⁶ Соңынан Жаратқан Ийеге айып қурбанлығы етип усыныў ушын, қуны белгиленген хәм минсиз болған қошқарды руўханийге әкелсин. ⁷ Сонда руўханий Жаратқан Ийениң алдында оны гүнасынан тазалайды хәм оның ислеген айыбы қандай болса да, ол кеширелиди.

Руўханийлердиң қурбанлық бериў қағыйдалары

а) Күнделикли жандырылатуғын қурбанлық

⁸ Жаратқан Ийе Муўсаға және былай деди:

⁹ – Харон хәм оның улларына мынадай деп буйыр: Күнделикли жандырылатуғын қурбанлықты бериў қағыйдасы мынадай: жандырылатуғын қурбанлық қурбанлық орынның үстінде түн бойы, азанға дейин қалыўы керек. Қурбанлық орынның үстіндеги от сөнбесин. ¹⁰ Азанда руўханий зығырдан исленген кийими менен диз кийимин кийип алсын. Кейин ол қурбанлық орынның үстіндеги жандырылатуғын қурбанлықтан қалған күлди жыйнап, қурбанлық орынның жанына қойсын. ¹¹ Соңынан руўханий сол кийимлерин шешип, әдеттеги кийимлерин кийсин хәм күлди орданың сыртындағы таза жерге апарып тасласын. ¹² Қурбанлық орынның үстіндеги от хеш қашан өшпей, үзликсиз жанып тұрсын. Руўханий ҳәр күни азанда отқа отын салып, жандырылатуғын қурбанлықтың бөлеклерин оның үстине қойсын. Кейин татыўлық қурбанлықларының майын оның үстінде түтетип жандырсын. ¹³ Қурбанлық орынның үстіндеги от хеш қашан өшпей, үзликсиз жанып тұрсын.

б) Ғәлле садақасы

¹⁴ Ғәлле садақасын бериў қағыйдасы мынадай: Харонның уллары ғәлле садақасын қурбанлық орынның алдына әкелип, Жаратқан Ийеге усынсын. ¹⁵ Руўханий зәйтүн майы қосылған сапалы уннан бир уўысын толтырып алсын хәм хош ийисли шайырдың хәммесин алып, оларды толық садақаның белгиси ретинде қурбанлық орынның үстінде түтетип жандырсын. Бул – толық садақаның белгиси хәм Жаратқан Ийеге хош ийисли сый болады. ¹⁶ Садақаның жандырылмаған бөлегин Харон хәм оның уллары жесин. Оннан ашытқысыз нан жаўып, мухаддес жерде, Ушырасыў шатырының хәўлисинде жесин. ¹⁷ Оған ашытқы қосылмасын. Мен буны Өз сыйларымнан руўханийлердиң пайы қылып бердим. Бул – айып қурбанлығы хәм гүна қурбанлығы сыяқлы жүдә мухаддес. ¹⁸ Харон әўладынан болған ҳәр бир ер адам оннан жеўине болады. Бул Жаратқан Ийеге арналған сыйлардан әўладлар даўамында мәңгиге олардың пайы болады. Қурбанлықларға тийип кеткен ҳәр бир нәрсә мухаддес болады.

¹⁹ Жаратқан Ийе Муўсаға тағы былай деди:

²⁰ – Харон хәм оның урпағынан бири бас руўханийликке майланып, тайынланған күннен баслап, оның беретуғын садақасы мынадай болсын: ол оннан бир эфа сапалы унның ярымын азанда, ал қалған ярымын кеште ғәлле садақасы етип берсин. Ол бул садақаны ҳәр күни берип турыўы тийис. ²¹ Сол унға зәйтүн майы қосып ийленип,

табада писирилсин. Бул гәлле садақасын бөлеклеп сындырып, Жаратқан Ийеге хош ийисли сый қылып усынсын. ²² Буны Харон әуладынан болған майланған руұханий Жаратқан Ийеге усынсын. Бул мәңгиге Жаратқан Ийениң пайы болады. Усы садақа толығы менен түтетип жандырылыуы тийис. ²³ Бас руұханийдің берген хәр бир гәлле садақасы толығы менен жандырып жиберилсин, оны жеўте болмайды.

в) Гүна қурбанлығы

²⁴ Жаратқан Ийе Муўсаға былай деди:

²⁵ – Харон хәм оның улларына былай деп айт: Гүна қурбанлығын бериў қағыйдасы мынадай: гүна қурбанлығы жандырылатуғын қурбанлық шалынатуғын жерде^f, Жаратқан Ийениң алдында шалынсын. Ол – жүдә мухаддес. ²⁶ Гүна қурбанлығын усыныўды орынлайтуғын руұханий оның гөшин мухаддес жерде, Ушырасыў шатырының хәўлисінде жесин. ²⁷ Қурбанлықтың гөшине тийип кеткен хәр бир нәрсе мухаддес болады. Оның қаны кимнің кийимине шашыраса, кийим мухаддес жерде жуўылсын. ²⁸ Қурбанлықтың гөши писирилген ылай ыдыс сындырып таслануы керек. Егер гөш қола ыдыста писирилген болса, ыдыс ысқылап тазаланып, суў менен жуўылсын.

²⁹ Руұханийлер әуладынан болған хәр бир ер адам гүна қурбанлығының гөшинен жеўине болады. Бул қурбанлық жүдә мухаддес. ³⁰ Бирақ гүна қурбанлығының қаны Ушырасыў шатырының ишине, гүнадан тазалау ушын Мухаддес бөлмеге алып кирилсе, бундай қурбанлықтың гөшин жеўте болмайды. Ол толығы менен отқа жандырып жиберилиўи тийис.

Жетинши бап

г) Айып қурбанлығы

7 ¹ Айып қурбанлығы жүдә мухаддес. Бул қурбанлықты бериў қағыйдасы мынадай: ² айып қурбанлығы жандырылатуғын қурбанлық шалынатуғын жерде шалынсын хәм оның қаны қурбанлық орынның төрт қапталына серпип жиберилсин. ³ Малдың пүткил майын: куйрық майын, ишеклерин қаплаган шарбы майларын, ⁴ еки бөтекесин, олардың майларын хәм баўырының төменги ушын ажыратып алсын. ⁵ Руұханий булардың хәммесин қурбанлық орынның үстінде Жаратқан Ийеге сый қылып түтетип жандырсын. Бул – айып қурбанлығы.

⁶ Руұханийлер әуладынан болған хәр бир ер адам бул қурбанлықтан жеўине болады. Қурбанлық жүдә мухаддес болғанлықтан, мухаддес жерде желиниўи тийис.

⁷ Айып хәм гүна қурбанлықлары ушын бирдей қағыйда қолланылады. Қурбанлықтың гөши гүнадан тазалау рәсимин өткерген руұханийге тийисли.

⁸ Жандырылатуғын қурбанлықтың териси де қурбанлықты усынған руұханийге тийисли. ⁹ Тандырда жабылған, қазанда ямаса табада писирилген хәр қандай гәлле садақасы да оны усынған руұханийге тийисли болады. ¹⁰ Зәйтүн майы қосылған ямаса қурғақ гәлле садақасы да Харонның улларына тийисли. Олар оны өз ара тең бөлишип алсын.

д) Татыўлық қурбанлығы

¹¹ Жаратқан Ийеге татыўлық қурбанлығын бериў қағыйдасы мынадай: ¹² егер ким де ким Жаратқан Ийеге миннетдаршылық билдириў ушын қурбанлық бермекши болса, қурбанлыққа қоса зәйтүн майы қосылған ашытқысыз шөреклер, үстине зәйтүн майы жағылған пәгирлер хәм сапалы уннан зәйтүн майына қарылған ашытқысыз шөреклерди берсин. ¹³ Жаратқан Ийеге миннетдаршылық билдириў ушын, татыўлық қурбанлығын ашытқы салынған шөреклер менен бирликте берсин. ¹⁴ Усы гәлле

^f6:25 Жандырылатуғын қурбанлық шалынатуғын жерде – 1:11 аятқа қаран.

садақасының хәр биринен бір дана наннан ажыратып, Жаратқан Ийеге усынсын. Бул нанлар татыулық қурбанлығының қанын қурбанлық орынға серпкен рууханийге тийісли болады. ¹⁵ Жаратқан Ийеге миннетдаршылық билдириу ұшын берілген татыулық қурбанлығының гөши қурбанлық берілген күни желинсин, ол азанға дейин қалдырылмасын.

¹⁶ Егер ким де ким үде бойынша берилетуғын қурбанлық ямаса ықтыярлы қурбанлық бермекши болса, қурбанлықтың гөши берілген күни желинсин. Егер ауысып қалса, ертеңине желинсе де болады. ¹⁷ Бирақ үшінши күни қурбанлықтың қалған гөши отқа жағып жиберилуи тийис. ¹⁸ Егер татыулық қурбанлығының гөши үшінши күни желинсе, сол адамның усынған қурбанлығы қабыл етилмейди хәм есапқа алынбайды. Өйткени гөш мәкириу саналады хәм оны жеген хәр бир адам айыплы саналып, жазаға тартылады.

¹⁹ Хәр қандай харам нәрсеге тийип кеткен қурбанлық гөшин жеуге болмайды. Ондай гөшти жағып жиберіу керек. Ал харамланбаған гөштен пәк деп саналған хәр бир адамның жеуине болады. ²⁰ Бирақ егер бир адам харам бола тура, Жаратқан Ийеге берілген татыулық қурбанлығын жесе, ол халық арасынан жоқ қылынсын. ²¹ Және де, ким де ким харам саналған бир нәрсеге, адамнан шыққан харамлайтуғын нәрсеге ямаса харам хайуанға бир жерин тийгизип, Жаратқан Ийеге берілген татыулық қурбанлығының гөшинен жесе, ол халық арасынан жоқ қылынсын.

Май хәм қан жеменлер

²² Жаратқан Ийе Муусаға былай деди:

²³ – Израил халқына былай деп айт: Мал, қой хәм ешкинің ишки майын хасла жеменлер. ²⁴ Харам өлген ямаса жабайы хайуанлар тәрепинен таланып тасланған хайуанның майын хәр қандай мүтәжликлериңизге ислетсеңиз болады, бирақ оны хеш қашан жеменлер. ²⁵ Ким де ким Жаратқан Ийеге сый қылып берілген маллардың биринин майын жесе, ол өз халқы арасынан жоқ қылынсын. ²⁶ Қай жерде жасасаңыз да, хеш қандай қус ямаса хайуанның гөшин қаны менен жеменлер. ²⁷ Қан жеген хәр бир адам өз халқының арасынан жоқ қылынсын.

Рууханийлердің пайы

²⁸ Жаратқан Ийе Муусаға былай деди:

²⁹ – Израил халқына былай деп айт: Ким де ким татыулық қурбанлығын бермекши болса, ол қурбанлықтың бир бөлегин Жаратқан Ийеге сый етип берсин. ³⁰ Сол адам қурбанлықтан сый етип берип атырған майды хәм төсти өз қолы менен әкелсин хәм төсти Жаратқан Ийенің алдында жоқары көтерип усынсын.

³¹ Рууханий майды қурбанлық орынның үстинде түтетип жандырсын, бирақ төс Харон хәм оның улларына тийісли. ³² Татыулық қурбанлығының оң санын сый ретинде рууханийге берің. ³³ Харонның улларынан қайсы бири усы татыулық қурбанлығының қанын хәм майын усынса, оң сан соның пайы болады. ³⁴ Себеби Мен Израил халқының татыулық қурбанлықтарының усы төсин хәм сан жилигин алып, буларды Израил халқынан мәңгиге берілген пай сыпатында рууханий Харонға хәм оның улларына бердим.

³⁵ Харон хәм оның уллары рууханий болып тайынланған күннен баслап, олардың пайына Жаратқан Ийеге берілген сыйлардан усылар тийди. ³⁶ Харон хәм оның уллары майланып, хызметке тайынланған күнинен баслап, Жаратқан Ийе Израил халқына усы жиликлерди оларға бериуін буйырды. Бул әуладлар бойы олардың мәңги пайы болады.

³⁷ Мине, жандырылатуғын қурбанлық, ғәлле садақасы, айып қурбанлығы, гүна қурбанлығы, хызметке тайынлау рәсими хәм татыулық қурбанлығы тууралы қағыйдалар усылардан ибарат. ³⁸ Израил халқы Синай шөлинде болған уақытта,

Жаратқан Ийе усы құрбанлықтарды усынып баслаўды Синай таўында Муўсаға буйырған еди.

Сегизинши бап

Харон хэм оның улларының руўханий болып тайынланыўы

8 ¹ Жаратқан Ийе Муўсаға былай деди: ² «Харон хэм оның улларын, олар менен бирге руўханийлик кийимлерин, майлаў ушын арналған зәйтүн майын, ғүна құрбанлығы ушын берилетуғын буғаны, еки қошқарды хэм бир себет ашытқысыз нанларды алып кел. ³ Кейин пүткил жәмийетти Ушырасыў шатырының алдына жыйна».

⁴ Муўса Жаратқан Ийениң буйрығын орынлады. Хэмме Ушырасыў шатырының алдына жыйналғанда, ⁵ Муўса жәмийетке: «Мен хәзир Жаратқан Ийениң буйрығын әмелге асыраман», – деди де, ⁶ Харон хэм оның улларын алдыға шығарып, оларды суў менен жуўыныў рәсиминен өткизди. ⁷ Соннан кейин, Харонға узын көйлек кийгизип, белине белбеў байлады хэм оның сыртынан бахалы руўханийлик кийим кийгизди. Оның үстине эфодты тағып, белбеуи менен буўды. ⁸ Көксине қалталы өңириши тақты. Өңиришениң ишине Урим хэм Туммиди салды. ⁹ Харонның басына сәлле орап, сәлленниң алды бетине мухаддес алтын тажды қойды. Муўса хәр бир нәрсени Жаратқан Ийениң буйырғанындай қылып иследи.

¹⁰ Соңынан Муўса майлаў рәсимине арналған зәйтүн майын алып, Мухаддес шатырды хэм оның ишиндеги хәр бир нәрсени майлап, мухаддес қылды.

¹¹ Құрбанлық орынның үстине майдан жети рет серпти. Және де, орынның барлық буйымларына, үлкен ләгенге хэм оның туяқларына май серпип, оларды мухаддес қылды. ¹² Харонды мухаддес қылып бағышлаў ушын, басына зәйтүн майын куйып, оны майлаў рәсиминен өткизди. ¹³ Соннан соң, Харонның улларын алдыға шығарды. Оларға узын көйлеклер кийдирип, беллерине белбеў байлады хэм басларына кишигирим сәлле орады. Муўса буларды да Жаратқан Ийениң буйырғанындай қылып иследи.

¹⁴ Кейин Муўса ғүна құрбанлығы етип берилетуғын буғаны әкелди. Харон хэм оның уллары қолларын буғаның басына қойды. ¹⁵ Муўса буғаны шалды. Құрбанлық орынды тазалаў ушын, қанды бармағы менен орынның шақларына сүртип шықты. Аўысқан қанды құрбанлық орынның түбине төкти. Усылайынша ол құрбанлық орынды ғүналардан тазалаў рәсими өткерилетуғын халға таярлап, оны мухаддес қылды. ¹⁶ Муўса малдың иш майларын, баўырының төменги ушын, еки бөтекесин хэм бөтеке майларын алып, құрбанлық орынның үстінде түтетип жандырды. ¹⁷ Ал буғаның қалған бөлеклерин – терисин, гөшин хэм дәрислерин орданың сыртында жағып жиберди. Муўса буларды да Жаратқан Ийениң буйырғанындай қылып иследи.

¹⁸ Кейин Муўса жандырылатуғын құрбанлыққа бир қошқарды әкелди. Харон хэм оның уллары қолларын қошқардың басына қойды. ¹⁹ Муўса қошқарды шалып, оның қанын құрбанлық орынның төрт қапталына серпип жиберди. ²⁰ Қошқарды жиликлерге бөлип, жиликлерин, геллесин хэм майын түтетип жандырды.

²¹ Ишек-қарнын хэм туяқларын жуўып, қошқарды толығы менен құрбанлық орынның үстінде түтетип жандырды. Бул жандырылатуғын құрбанлық – Жаратқан Ийеге хош ийисли сый болады. Муўса хәммесин Жаратқан Ийениң буйырғанындай қылып иследи.

²² Буннан соң, Муўса Харон хэм оның улларының бағышланыўына арналған құрбанлық ушын берилетуғын қошқарды алып келди. Харон хэм оның уллары қолларын қошқардың басына қойды. ²³ Муўса қошқарды шалып, оның қанын алды. Қанды Харонның оң қулағының сырғалығына, оң қолының хэм оң аяғының бас

бармақларына сүртті. ²⁴ Соңынан Харонның улларын алдыға шығарды. Олардың да оң қулағының сырғалығына, оң қол хәм оң аяғының бас бармақларына қан сүртті. Аўысқан қанды қурбанлық орынның төрт қапталына серпип жиберди. ²⁵ Муўса малдың майын, яғный қуйрық майын, иш майларын, баўырының төменги ушын, еки бөтекесин, бөтеке майларын хәм оң санын алды. ²⁶ Кейин Жаратқан Ийениң алдындағы ашытқысыз нан салынған себеттен бир шөрек, зәйтүн майы қосылған шөрек хәм бир пәтир алып, малдың майы менен оң санының үстине қойды.

²⁷ Муўса булардың хәммесин Харон хәм оның улларының қолларына берди. Олар буларды Жаратқан Ийениң алдында жоқары көтеріп усынды. ²⁸ Кейин Муўса буларды олардың қолларынан алып, қурбанлық орынның үстінде жандырылатуғын қурбанлық пенен бирге түтетип жандырды. Булар – бағышланыў қурбанлығы, Жаратқан Ийеге хош ийисли сый болады. ²⁹ Соң Муўса төсти алып, оны Жаратқан Ийениң алдында жоқары көтеріп усынды. Бағышланыў қурбанлығы ушын берилген қошқардан Муўсаның пайына усы төс тийди. Муўса хәммесин Жаратқан Ийениң буйырғанындай қылып иследи.

³⁰ Муўса майлаў рәсимине арналған зәйтүн майын хәм қурбанлық орындағы қанды алып, Харон менен оның улларының үстине хәм олардың кийимлерине серпти. Усылайынша, Муўса Харонды, оның улларын хәм олардың кийимлерин мухаддес қылды.

³¹ Соң Муўса Харон хәм оның улларына: «Гөшти Ушырасыў шатырының кирер аўзының алдында писириңлер. Оны бағышланыў садақалары салынған себеттеги нан менен бирге сол жерде жеңлер. Маған: „Буны Харон хәм оның уллары жесин“, – деп буйырылған. ³² Гөш пенен наннан аўысып қалғанын жағып жибериндер.

³³ Бағышланыў күнлериңиз тамам болғанша, жети күн даўамында Ушырасыў шатырының алдынан хеш жаққа шығып кетпеңлер. Себеби бағышланыў күнлериңиз жети күн даўам етиўи тийис. ³⁴ Бүгинги исленген рәсимди Жаратқан Ийе сизлердиң гүналарыңыздың кеширилиўи ушын буйырған еди. ³⁵ Жети күн даўамында күни-түни Ушырасыў шатырының алдында тайын болып, Жаратқан Ийениң буйрығын орынлаўыңыз тийис. Болмаса, өлип қаласызлар. Маған усылай буйрық берилген», – деди.

³⁶ Солай етип, Харон хәм оның уллары Жаратқан Ийениң Муўса арқалы берген барлық буйрықларын орынлады.

Тоғызыншы бап

Руўханийлердиң өз хызметин баслаўы

9 ¹ Сегизинши күни Муўса Харонды, оның улларын хәм Израилдың ақсақаларын шақырды. ² Сонда Муўса Харонға былай деди: «Гүна қурбанлығы ушын минсиз бир тана, жандырылатуғын қурбанлық ушын минсиз бир қошқар алып, оларды Жаратқан Ийеге усун. ³ Соңынан Израил халқына айт, олар да гүна қурбанлығы ушын бир теке, жандырылатуғын қурбанлық ушын бир жасар минсиз тана менен бир жасар минсиз тоқлы әкелсин. ⁴ Жаратқан Ийениң алдында татыўлық қурбанлығы ушын бир буға хәм бир қошқар алып, буған қоса зәйтүн майы менен араластырылған гәлле садақасын усунсын. Өйткени бүгин оларға Жаратқан Ийе көринеди».

⁵ Олар Муўсаның буйырғанларының хәммесин Ушырасыў шатырының алдына алып келди. Хәмме жақын келип, Жаратқан Ийениң алдында турды. ⁶ Сонда Муўса оларға: «Жаратқан Ийениң салтанаты сизлерге көриниўи ушын, Ол сизлерге мыналарды ислеўди буйырмақта», – деп, ⁷ Харонға былай деди: «Қурбанлық орынга жақынлап, гүна қурбанлығын хәм жандырылатуғын қурбанлығыңды бер. Усылай етип, өзинди де, халқыңды да гүналардан тазала. Соннан кейин, Жаратқан Ийе буйырғанындай, халқыңның қурбанлығын берип, оларды гүналардан тазала».

⁸ Солай етип, Харон қурбанлық орынға жақынласып, өзі ушын гүна қурбанлығына алып келген тананың шалды. ⁹ Уллары оған тананың қанын алып келді. Харон бармағын қанға батырып, қурбанлық орынның шақларына сүртті. Аұысқан қанды қурбанлық орынның түбине төкті. ¹⁰ Жаратқан Ийенің Муұсаға берген буйрығы бойынша, ол гүна қурбанлығының майын, екі бөтекесін хәм баұырының төменгі ушын қурбанлық орында түтетіп жандырды. ¹¹ Ал тананың гөши менен терисін орданың сыртында жағып жиберді.

¹² Кейін Харон жандырылатуғын қурбанлықты шалды. Оның уллары қурбанлықтың қанын оған берді хәм ол қанды қурбанлық орынның төрт қапталына серпип жиберді. ¹³ Соңынан уллары оған жандырылатуғын қурбанлықтың барлық жиликлерін хәм басын әкеліп берді. Харон хәммесін қурбанлық орынның үстінде түтетіп жандырды. ¹⁴ Ал қурбанлықтың ішек-қарнын хәм туяқларын жууып, қурбанлық орында жандырылатуғын қурбанлыққа қосып түтетіп жандырды.

¹⁵ Буннан соң, Харон халықтың қурбанлығын алып келді. Халықтың гүналары ушын берілген текені шалды хәм бирінші қурбанлық сыяқлы буны да гүна қурбанлығы сыпатында усынды.

¹⁶ Харон жандырылатуғын қурбанлықты да қағыйдаға сай тәрізде берді. ¹⁷ Соңынан ол гәлле садақасын берді. Оннан бир уұыс алып, оны азанда берилетуғын жандырылатуғын қурбанлыққа коса қурбанлық орынның үстінде түтетіп жандырды.

¹⁸ Харон халықтың татыұлық қурбанлығы ушын алып келген бұғасы менен қошқарын да шалды. Уллары қурбанлықтардың қанын оған әкеліп берді. Ол қанды қурбанлық орынның төрт қапталына серпип жиберді. ¹⁹ Харонның уллары бұға менен қошқардың майын, яғный куйрық майын, ішек-қарынларындағы майларын, екі бөтекесін хәм баұырының төменгі ушын ²⁰ төслердің үстине қойды. Харон усы майлы бөлеклерді алып, қурбанлық орында түтетіп жандырды. ²¹ Соннан кейін, Муұсаның буйырғанындай, ол төслерді хәм оң санды Жаратқан Ийенің алдында жоқары көтеріп усынды.

²² Харон гүна, жандырылатуғын хәм татыұлық қурбанлықтарын беріп болғаннан соң, қолларын жайып, халыққа пәтия берді. Соннан соң, ол төменге түсті.

²³ Муұса менен Харон Ушырасуы шатырына кирді хәм олар сыртқа шыққаннан соң, халыққа пәтиясін берді. Сонда Жаратқан Ийенің салтанаты пүткіл халыққа көрінді ²⁴ хәм Жаратқан Ийенің оты пайда болып, қурбанлық орынның үстіндегі жандырылатуғын қурбанлықты хәм майларды жандырып жиберді. Буны көрген пүткіл халық қуұаныштан қышқырысып, ет-бетинен жерге жығылды.

Оныншы бап

Надаб хәм Абихудың өлими

10 ¹ Харонның уллары Надаб хәм Абиху түтеткі түтетилетуғын ыдысларын алып, ишлерине шоқ, шоқтың үстине түтеткі салды. Олар Жаратқан Ийе усыныұды буйырмаған отты Оның алдына алып келді. ² Жаратқан Ийенің оты пайда болды. От оларды күйдіріп жиберді хәм олар Жаратқан Ийенің алдында өлип қалды. ³ Сонда Муұса Харонға былай деди: «Жаратқан Ийенін:

„Маған хызмет еткенлерге мухаддеслигимди көрсетемен,

Пүткіл халық алдында салтанатымды ашаман“,

– деп айтқаны усы еди». Харон үндемеді.

⁴ Муұса Харонның әкесинің иниси Уззиелдің уллары Мишаел хәм Элсафанды шақырып алып, оларға: «Берман келиңдер, туұысқанларыңыздың өли денесін Мухаддес шатырдың алдынан орданың сыртына алып шығыңлар», – деди. ⁵ Олар келді де, Муұсаның буйырғанындай, туұысқанларының денелерін кийімлеринен ұслап, орданың сыртына алып шықты.

⁶ Буннан соң, Муўса Харонға хэм оның уллары Элазар менен Итамарға былай деди: «Аза тутып, шашларыңызды жаймаңлар хэм кийимлериңизди жыртпаңлар. Олай ислесеңиз, өлесизлер хэм Жаратқан Ийе пүткил халыққа қәхәрленеди. Бирак туўысқанларыңыз болған пүткил Израил халқы Жаратқан Ийе тәрәпинен от пенен жоқ қылынғанлар ушын аза тутыуы мүмкин. ⁷ Ушырасыу шатырының алдынан хеш жаққа шығып кетпеңдер, болмаса өлип қаласызлар. Өйткени сизлер Жаратқан Ийениң майлайтуғын майы менен Оған бағышландыңыз».

Харон хэм оның уллары Муўсаның айтқанына бойсынды.

Руўханийлер ушын қағыйдалар

⁸ Жаратқан Ийе Харонға былай деди: ⁹ «Өзиң де, улларың да Ушырасыу шатырына шарап ямаса басқа өткір ишимликлер ишип кирмеңдер, болмаса өлип қаласызлар. Бул әуладлар бойы мәңги қағыйда болсын. ¹⁰ Сизлер мухаддес нәрсени әпиуайы нәрседен, харам нәрсени хадал нәрседен айыра алыуыңыз шәрт. ¹¹ Мениң Муўса арқалы Израил халқына берген барлық қағыйдаларымды оларға үйретиуиңиз тийис».

¹² Муўса Харонға хэм оның қалған уллары Элазар менен Итамарға былай деди: «Жаратқан Ийеге берилген ғәлле садақасының жандырылмаған бөлегин алып, оннан ашытқысыз нан жаўып қурбанлық орынның қасында жеңдер. Себеби бул – жүдә мухаддес. ¹³ Оны мухаддес жерде жеңдер. Өйткени Жаратқан Ийеге берилген сыйлардан сениң хэм улларыңның пайы усы болады. Маған усындай буйрық берилди. ¹⁴ Ал жоқары көтерип усынылған төс пенен бағышлап усынылған санды улларың хэм қызларың менен бирге таза жерде жеңдер. Өйткени бул Израил халқының берген татыулық қурбанлықларынан сениң хэм балаларыңның пайы етип, усылар берилди. ¹⁵ Израил халқы сый қылып берген май менен бирге қурбанлықтың сан хэм төсин әкелсин. Олар төс хэм санды Жаратқан Ийеге бағышлап, жоқары көтерип усынғаннан кейин, булар саған хэм сениң улларыңа бериледи. Жаратқан Ийениң буйрығына муўапық, булар мәңгиге сениң хэм балаларыңның пайы болады».

¹⁶ Муўса гүна қурбанлығы ушын берилетуғын текени сорастырғанда, оның жандырып жиберилгенин билди. Сонда ол Харонның қалған уллары Элазар хэм Итамарға қатты ашыуланып былай деди: ¹⁷ «Не ушын гүна қурбанлығының гөшин мухаддес жерде жемедиңдер? Ол – жүдә мухаддес қурбанлық-ғо! Жаратқан Ийениң алдында жәмийеттиң гүнасын жуўып, оларды пәклеуиңиз ушын, Жаратқан Ийе оны сизлерге берген еди. ¹⁸ Текениң қаны Мухаддес шатырдың ишине алып кирилмеген. Сизлерге буйырғанымдай, текени мухаддес жерде жеуиңиз керек еди».

¹⁹ Харон Муўсаға былай деди: «Олар бүгин Жаратқан Ийеге гүна қурбанлығын хэм жандырылатуғын қурбанлықты берди. Ал мениң басыма усындай ис түсті! Бүгин мен гүна қурбанлығының гөшинен жегенимде, бул Жаратқан Ийеге унар ма еди?»

²⁰ Бул сөзди еситип, Муўса буған ыразы болды.

Он биринши бап

Хадал хэм харам хайўанлар

11 ¹ Жаратқан Ийе Муўса менен Харонға былай деди: ² – Израил халқына былай деп айтыңлар: «Жер бетинде жасайтуғын хайўанлардан мыналардың гөшин жеуге болады: ³ туяқлары терең етип екиге айырылған, аша туяқлы хэм гүйис қайтаратуғын хайўанлардың хәммесин. ⁴ Бирақ бул хайўанлардан тек мыналардың гөшин жеуиңизге болмайды: түйе гүйис қайтарады, бирақ оның туяғы екиге айырылмаған. Сонлықтан ол сизлер ушын харам болады. ⁵ Даман⁸ гүйис қайтарады, бирақ оның туяғы жоқ. Сонлықтан ол сизлер ушын харам болады. ⁶ Қоян гүйис қайтарады, бирақ оның туяғы жоқ. Сонлықтан ол сизлер ушын

⁸11:5 Даман – сурокка ұқсайтуғын хайўан.

харам болады. ⁷ Шошқа екіге айырылған, аша туяқлы болғаны менен, ол гүйіс қайтармайды. Сонлықтан ол сизлер үшін харам болады. ⁸ Усы хайуанлардың гөшин жемендер хэм олардың өлігине де қол тийгизбездер. Олар сизлер үшін харам саналады.

⁹ Сууда жасайтуғын хайуанлардан мыналардың гөшин жеуіңізге болады: теңизде, сууларда жасайтуғын қалашлы хэм қабыршақлы хайуанлардың гөшин жеуіңізге болады. ¹⁰ Теңизде хэм сууларда жасайтуғын қалашсыз хэм қабыршақсыз хайуанлардың хэммеси сизлер үшін мәкириу саналады. ¹¹ Булар сизлер үшін жеркенишли саналады. Олардың гөшин жемендер хэм өлігінен жеркеништер. ¹² Сууда жасайтуғын қалашсыз хэм қабыршақсыз хайуанлардың хэммеси сизлер үшін жеркенишли саналады.

¹³ Мына қусларды жеркенишли деп биліп, олардың гөшин жемендер: бүркіт, күшеген, қара қус, ¹⁴ шайқус, лашын хэм оның түрлері, ¹⁵ ғарғаның барлық түрлері, ¹⁶ үкі, батпақ байыұлысы, шағала хэм қаршығаның түрлері, ¹⁷ үй байыұлысы, қарабай, қулақлы жапалақ, ¹⁸ ақ қуу, бірқазан, сипа, ¹⁹ ләйлек хэм қутанның түрлері, өпепек хэм жарғанат.

²⁰ Қанатлы шыбын-ширкейлердің хэммеси сизлер үшін жеркенишли. ²¹ Ал олардың ишіндегі тек ғана ұзын аяқлары менен секиріп жүретуғынларын жеуіңізге болады. ²² Олар: шегірткенің барлық түрлері, шекшек шегіртке, қара шегіртке хэм ұсылардың барлық түрлері. ²³ Басқа шыбын-ширкейлердің хэммеси сизлер үшін жеркенишли.

²⁴ Төмендегі хайуанлар сизлерді харамлайды, олардың өлігине бір жерін тийгизген адам кешке дейін харам саналады. ²⁵ Қим де қим олардың өлігін тасыса, ол кийімлерін жууыуы тийіс хэм ол кешке дейін харам саналады. ²⁶ Туяғы екіге айырылған, бірақ туяғындағы жарығы терең болмаған хэм гүйіс қайтармайтуғын хәр бір хайуан сизлер үшін харам болады. Оларға бір жерін тийгизген адам да харам саналады. ²⁷ Төрт аяқлы хайуанлардан пәнжелерін жерге басып жүретуғын хайуанлар да сизлер үшін харам болады. Олардың өлігине бір жерін тийгизген адам кешке дейін харам саналады. ²⁸ Олардың өлігін тасыған адам кийімлерін жууысын хэм ол кешке дейін харам саналады. Өйткени бул хайуанлар сизлер үшін харам.

²⁹ Жер бауырлап жүріуіші мына хайуанлар да сизлер үшін харам саналады: гөргышқан, тышқан, кесірткенің түрлері, ³⁰ геккон, хамелеон, дийуал кесірткеси, шөл кесірткеси, тиншемет. ³¹ Барлық жер бауырлаушылар ишінде сизлер үшін харам деп саналатуғынлары ұсылар. Олардың өлігине бір жерін тийгизген адам кешке дейін харам саналады. ³² Олардың біреуінің өлігі бір нәрсениң үстіне түсіп кетсе, оны харам қылады. Сол хәр бір исте қолланылатуғын ағаш ыдыс, кийім, тери, я кенеп болсын, оларды сууға салып қойуу керек. Олар кешке дейін харам саналып, соңынан ҳадал саналады. ³³ Ал егер хайуанның өлігі ылай ыдыстың ишіне түсіп кетсе, онда ыдыстың ишіндегі хәр қандай нәрсе харам саналады хэм ыдыс сындырып тасланууы керек. ³⁴ Бундай ыдыстағы суу ишип-жеуге болатуғын азық-ауқатқа тамып кетсе, онда булар харам саналады. ³⁵ Усындай хайуанлардың биринің өлігі нениң үстіне түссе де, соны харам қылады. Ол тандырға ямаса ошаққа түскен болса, онда олар бузып тасланууы тийіс. Себеби олар харам болады хэм сизлер үшін да харам саналады. ³⁶ Бірақ өлік түскен булақ ямаса суу сақлағыш ғана ҳадал саналады. Ал хайуанлардың өлігине бір жерін тийгизген адам харам саналады. ³⁷ Егер ұсы хайуанлардың биринің өлігі егілетуғын туқымға түссе, туқым ҳадал болып қала береді. ³⁸ Бірақ егер ол сууға салынған туқымның үстіне түссе, туқым сизлер үшін харам саналады.

³⁹ Егер гөшин жеуге болатуғын хайуан харам өлсе, оның өлігине бір жерін тийгизген адам кешке дейін харам саналады. ⁴⁰ Оның гөшинен жеген адам

кийимлерин жууыуы тийис хэм ол кешке дейин харам саналады. Өликті тасыған адам да кийимлерин жууыуы тийис. Бундай адам кешке дейин харам саналады.

⁴¹ Жер бауырлап жүриуши барлық хайуанларды мәкириу санаңлар. Оларды жемендер. ⁴² Қарны менен сүйретилип жүриуши болсын, төрт аяқлы жер бауырлаушы хэм көп аяқлы жаныуарлар болсын, олардың хеш бирин жемендер. Өйткени олар жеркенишли. ⁴³ Олардың хеш бири менен өзинизди мәкириу етпеңлер, олар аркалы харам болып қалмаңлар. ⁴⁴ Себеби Мен – сизлердин Қудайыңыз Жаратқан Ийе боламан. Мухаддес болыу ушын өзлериңизди Маған бағышланлар, себеби Мен – мухаддеспен. Жер бауырлаушылардың хеш бири менен өзлериңизди харамламаңлар. ⁴⁵ Қудайыңыз болыу ушын, сизлерди Мысырдан шығарған Жаратқан Ийе – Мен боламан. Мухаддес болыңлар, өйткени Мен – мухаддеспен. ⁴⁶ Хайуанлар, қуслар, сууда жасаушы хәр түрлі хайуанлар хэм жер бауырлаушылар тууралы қағыйдалар усы болады. ⁴⁷ Харамды хадалдан, жеуге болатуғын хайуанларды жеуге болмайтуғын хайуанлардан айырып билиңлер!»

Он екінші бап

Босанған хаялдың тазаланыуы

12 ¹ Жаратқан Ийе Муусаға былай деди:
² – Израил халқына былай деп айт: «Егер бир хаял хәмиледар болып, ул тууса, ол етеги келген күнлери сыяқлы, жети күн харам саналады. ³ Оның баласы сегиз күнлигинде сүннет етилсин. ⁴ Хаялдың қаннан тазаланыу мүддети сегизинши күннен баслап, және отыз үш күн дауам етсин. Бул шилле уақты тамам болмағанша, хаял мухаддес нәрсеге қол тийгизбеуи хэм Мухаддес шатырға бармауы тийис. ⁵ Егер хаял қыз тууса, ол еки хәпте дауамында етеги келген күнлери сыяқлы харам саналады. Соннан соң, хаялдың қаннан тазаланыу мүддети алпыс алты күн болсын. ⁶ Ул ямаса қыз тууған хаялдың тазаланыу мүддети питкеннен соң, ол жандырылатуғын қурбанлық ушын бир жасар тоқлы, гүна қурбанлығы ушын бир жас кептер ямаса бир қумырыны Ушырасыу шатырының алдына әкелип, рууханийге берсин. ⁷ Рууханий оларды Жаратқан Ийениң алдында қурбанлыққа берип, хаял ушын тазалау рәсимин өткерсин. Сонда хаял қан кетиуден тазаланған болып саналады. Ул ямаса қыз тууған хаялға байланыслы қағыйда усы болады. ⁸ Егер хаялдың қошқар бериуге шамасы болмаса, онда ол биреуин жандырылатуғын қурбанлық, ал екіншисин гүна қурбанлығы ушын еки қумыры ямаса еки жас кептер әкелсин. Сонда рууханий хаялды тазалайды хэм хаял таза саналады».

Он үшінші бап

Тери кеселликлери тууралы нызам

13 ¹ Жаратқан Ийе Мууса менен Харонға былай деди:
² – Денесинде қәуипли тери кеселлигине айланыуы мүмкин болған дақ, бөртпе ямаса ақтаңлағы бар адам рууханий Харонға ямаса оның рууханий улларының бирине апарылсын. ³ Рууханий теридеги жараны тексерип шықсын. Егер жараның үстиндеги қыл ағарып, жара ойылған болса, онда бул – қәуипли тери кеселлигине тән жара. Бундай жағдайда терисиндеги жараның усындай екенлиги анықланған адамды рууханий харам деп жәрияласын. ⁴ Ал егер адамның терисинде ақтаңлақ болғаны менен, ол ойылмаған хэм үстиндеги қыллар ағармаған болса, онда рууханий кесел адамды жети күн басқалардан бөлеклеп қойсын. ⁵ Жетинши күни рууханий жараны және тексерип көрсин. Егер жара сол халында қалып, териге жайылмаған болса, онда кесел адамды және жети күн бөлеклеп қойсын. ⁶ Рууханий жетинши күни кесел адамды тағы тексерип көрсин. Егер жара териге жайылмаған хэм алдыңғысынан гөре

билинбей баратырған болса, онда ол кеселди хадал деп жәрияласын. Бул – әпиұайы бөртпе болғаны. Кесел адам кийімлерин жуўсын хәм сонда ол хадал деп саналады. ⁷ Руўханийге тексерилип, хадал деп саналғаннан кейин, сол адамның терисиндеги бөртпе жайыла басласа, ол қайтадан руўханийге көринсин. ⁸ Руўханий адамды тағы тексерип шықсын. Егер адамның терисиндеги бөртпе жайылған болса, онда руўханий оны харам деп жәрияласын. Демек, сол адамның кәуипли тери кеселлигине шалынғаны.

⁹ Усы кеселдің белгиси бар адам руўханийге апарылып, ¹⁰ руўханий оны тексерип шыққанда, териде ақ дақ табылса, дақтың үстиндеги қыллар да ақ болып, ол аузы ашық жара болса, ¹¹ бул жазылмайтуғын тери кеселлиги болғаны. Руўханий адамды харам деп жәрияласын, оны бөлеклеп қойыўдың пайдасы жоқ. Себеби ол адам әлле кашан харам болып есапланады.

¹² Егер кеселлик жайылып, жара сол адамды басынан аяғына дейин қаплаган болса, ¹³ онда руўханий оны тексерип шықсын. Егер барлық денеси таза териге қаплаган болса, руўханий оны хадал деп жәрияласын. ¹⁴ Бирақ егер жараның аузы ашық хәм қызарған болса, онда адам харам саналады. ¹⁵ Руўханий қызарған, аузы ашық жара көрсе, адамды харам деп жәрияласын. Усындай жара харам болып, бул кәуипли тери кеселлигиниң белгиси. ¹⁶⁻¹⁷ Егер жараның аузы питип, тек ғана ақ дақ қалған болса, онда руўханий тексерип шығып, ол адамды хадал деп жәрияласын.

¹⁸ Егер биреудің терисине шыйқан шығып, ол жазылып кеткен болса, ¹⁹ бирақ шыйқанның орнында ақ ямаса ақшыл қызыл рендеги ақтаңлақ пайда болса, ол руўханийге көриниўи тийис. ²⁰ Руўханий оны тексерип шықсын. Егер дақ терең ойылып, үстиндеги түклер ағарған болса, онда ол адамды харам деп жәрияласын. Бул – шыйқанның орнына шыққан кәуипли тери кеселлиги болғаны. ²¹ Бирақ егер руўханий тексергенде, дақтың үстиндеги түктиң ағармағанын көрсе, жара терең ойылмай, алдынғысынан гөре билинбей баратырған болса, онда ол адамды жети күн басқалардан бөлеклеп қойсын. ²² Егер усы уақыт даўамында жара жайылып баслаған болса, руўханий ол адамды харам деп жәрияласын. Өйткени бул – кәуипли тери кеселлиги болғаны. ²³ Ал егер ақтаңлақ сол халында қалып, жайылмаған болса, бул тек ғана шыйқаннан қалған тыртық болғаны. Руўханий ол адамды хадал деп жәрияласын.

²⁴ Егер биреу күйип қалып, күйген териде қызғыш ямаса ақ дақ пайда болса, ²⁵ онда руўханий жаракатты тексерип шықсын. Ақтаңлақтың үстиндеги түклер ағарып, дақ терең ойылған болса, демек, бул – күйген териниң орнында пайда болған кәуипли тери кеселлиги. Руўханий бундай адамды харам деп жәрияласын.

²⁶ Бирақ егер руўханий ақтаңлақтағы түктиң ағармағанын көрсе, дақ терең ойылмай, алдынғысынан гөре билинбей баратырған болса, онда руўханий ол адамды жети күн басқалардан бөлеклеп қойсын. ²⁷ Жетинши күни руўханий оны және тексерип көрсин. Егер дақ териге жайылған болса, онда ол адамды харам деп жәрияласын. Өйткени ол кәуипли тери кеселлигине шалынған. ²⁸ Егер теридеги ақтаңлақ сол халында қалып, териге жайылмаған хәм алдынғысынан гөре билинбей баратырған болса, онда бул – күйиктен пайда болған тыртық. Руўханий ол адамды хадал деп жәрияласын.

²⁹ Бир ер адамның ямаса ҳаялдың басында ямаса ийегинде жара болса, ³⁰ руўханий жараны тексерип шықсын. Жара териде терең орналасқан, үстиндеги түклер жиңишке хәм сары болса, онда руўханий ауырыу адамды харам деп жәрияласын. Өйткени бул қотыр жара, бас хәм ийекте пайда болған кәуипли тери кеселлиги. ³¹ Деген менен, руўханий бундай жараны тексергенде, жараның терең ойылмағанын, бирақ жараның үстинде қара түк жоқ екенин көрсе, онда ол ауырыу адамды жети күн басқалардан бөлеклеп қойсын. ³² Ал жетинши күни руўханий жараны және тексерип көрсин. Егер қотыр жара териге жайылмаған, үстинде сары түк жоқ болып, жара терең ойылмаған болса, ³³ онда адамның қотыр болған жеринен басқа хәмме жериндеги түклер қырып

таслансын. Руұханий аұырыу адамды және жети күн басқалардан бөлеклеп қойсын.

³⁴ Жетінші күні руұханий қотыр жараны тағы тексеріп көрсін. Егер қотыр жара териге жайылмаған хәм терең ойылмаған болса, онда руұханий сол адамды хадал деп жәрияласын. Аұырыу адам кийімлерін жуұсын, сонда ол хадал деп саналады.

³⁵ Бірақ аұырыу адам хадал деп жәрияланғаннан соң, қотыр жара оның терисине жайылып басласа, ³⁶ руұханий оны қайтадан тексеріп шықсын. Егер қотыр жайылған болса, онда сарғайған түкті излемесе де болады. Ол адам харам болып саналады.

³⁷ Ал егер қотыр жара сол халында қалып, үстине қара түк шыққан болса, онда қотыр жазылғаны. Адам хадал болады, руұханий оны хадал деп жәрияласын.

³⁸ Бір ер адамның ямаса хаялдың терисінде ақтаңлақлар пайда болса, ³⁹ онда руұханий оны тексеріп шықсын. Теридеги ақтаңлақлар алдыңғысынан гөре билинбей баратырған хәм ақшыл болса, бул – бөртпе болғаны. Адам хадал саналсын.

^{40–41} Егер адамның төбе шашы ямаса шашының алды бети төгілген болса, онда бул – кәл болғаны. Адам хадал саналады. ⁴² Бірақ кәл болған адамның басында қызғыш ақ жаралар пайда болса, онда ол адамның кәуипли тери кеселлигине шалынғаны.

⁴³ Руұханий оны тексеріп көрсін. Басының төбесіндеги ямаса алды бетіндеги дақлар кәуипли тери кеселлигине тән жаралар сыяқлы ақшыл қызыл болса, ⁴⁴ онда адам усындай тери кеселлигине шалынған болып, ол харам саналады. Басындағы жара себепли руұханий оны харам деп жәрияласын.

⁴⁵ Қәуипли тери кеселлигине шалынған адамның кийімлери жыртғылып, шашлары жайылған болсын. Адам жүзинің төменін жаұып: «Харамман! Харамман!» – деп бақырсын. ⁴⁶ Ол адам кеселлиги даұамында харам саналып, халықтан узақта, орданың сыртында жасасын.

Баз басыу хакқында

^{47–48} Егер жүн ямаса зығыр кийімди, хәр қандай жүн ямаса зығыр жиптен тоқылған гезлеме, тери ямаса тери буйымды баз басып кетсе ⁴⁹ хәм булардағы баз басқан дақ жасыл ямаса қызыл түске енсе, онда олар руұханийге көрсетилиуи тийис.

⁵⁰ Руұханий оларды тексеріп көрип, зыянланған нәрсени жети күн бөлек сақласын.

⁵¹ Жетінші күні оны және тексерсин. Егер кийімде, гезлемеді ямаса қандай да бир мақсет пенен қолланылған тери буйымда баз басқан жер жайылса, бул зыянлы болғаны. Зыянланған зат харам саналады. ⁵² Үсти баз басқан хәр бир зат руұханий тәрепинен жағып жиберилсин. Өйткени бул зыянлы нәрсе болғанлықтан, жандырып жиберилиуи керек.

⁵³ Егер руұханий кийімдеги, гезлемеді ямаса қандай да бир тери буйымдағы баз басқан жердің жайылмағанын көрсе, ⁵⁴ баз басқан затты жууыұды буйырсын. Руұханий оны және жети күн бөлек сақласын. ⁵⁵ Соннан кейін, руұханий оны және тексерсин. Егер баз жайылмағаны менен рени бурынғыдай жасыл ямаса қызыл болса, ол харам саналады. Бул заттың иши ямаса сырты баз басып кетсе, ол жандырып жиберилиуи тийис.

⁵⁶ Бірақ сол заттың баз басқан жери алдыңғысынан гөре билинбей баслаған болса, руұханий кийімдеги, териді ямаса гезлемеді баз басқан жерді кесип тасласын.

⁵⁷ Егер сол затларда және баз басқан жер көринсе, ол жайылып баслағаны. Онда бундай затты жағып жиберийүңиз тийис. ⁵⁸ Жууылған кийімнен, гезлемеден ямаса тери буйымнан баз басқан жер жоқ болып кетсе, онда ол қайтадан жууылсын. Соннан соң, ол хадал саналады.

⁵⁹ Баз басқан жүн ямаса зығыр кийім, гезлеме ямаса тери буйым харам ямаса хадал деп жәрияланыуы үшін қолланылатуғын қағийдалар усылардан ибарат.

Он төртинчи бап

Кәўипли тери кеселлигинен тазалануы ҳаққында

14¹ Жаратқан Ийе Муўсаға былай деди:
² – Кәўипли тери кеселлиги менен аўырған адамның ҳадал қылынатуғын күни мына пәкленіу қағыйдасы колланылыуы тийис: аўырыу адам руўханийге апарылсын. ³ Руўханий оны тексеріу ушын орданың сыртына шықсын. Егер аўырыу адам тәўир болған болса, ⁴ руўханий оны пәклеу ушын еки ҳадал тири қус, кедр^h ағашын, қырмызы жип хәм майоран шөбинⁱ әкелиүди буйырсын. ⁵ Руўханийдің буйрығы менен қуслардың биреўин таза булақ суўы қуйылған ылай ыдыстың үстинде шалсын. ⁶ Кейин руўханий тири қусты, кедр ағашын, қырмызы жипти хәм майоран шөбин сойылған қустың қаны менен араластырылған таза булақ суўына батырсын ⁷ хәм тери кеселлигинен пәкленетуғын адамның үстине жети мәрте серпсин. Соннан кейин, руўханий оны ҳадал деп жәриялап, тири қусты ашық далаға жиберсин. ⁸ Пәкленетуғын адам кийимлерин жуўып, барлық шашларын қырып тасласын хәм суўға жуўынсын, сонда ол ҳадал саналады. Кейин ол ордаға кириўине болады, бирақ жети күн шатырының сыртында жасасын. ⁹ Жетинши күни ол шашын, сақалын, қасларын хәм денесиндеги барлық жүнлерин қырып тасласын. Кийимлерин жуўып, өзи де суўға жуўынып болғаннан соң, ҳадал саналады.

¹⁰ Сегизинши күни ол минсиз еки еркек тоқлы, бир жасар минсиз қой, ғәлле садақасы сыпатында зәйтүн майы менен араластырылған оннан үш эфа^f сапалы ун хәм бир лог^k зәйтүн майын алып келсин. ¹¹ Пәклеу хызметин орынлап атырған руўханий булардың барлығын хәм пәкленіп атырған адамды Жаратқан Ийениң алдына, Ушырасыу шатырының алдына алып келсин. ¹² Кейин руўханий тоқлылардың биреўин алып, оны бир лог зәйтүн майы менен бирге айып қурбанлығы етип усынын. Буларды Жаратқан Ийениң алдында жоқары көтерип усынын. ¹³ Тоқлыны гүна қурбанлығы хәм жандырылатуғын қурбанлық шалынатуғын мухаддес жерде^l шалсын. Өйткени гүна қурбанлығы сыяқлы айып қурбанлығы да руўханийге тийисли. Бул қурбанлық жүдә мухаддес болып есапланады. ¹⁴ Руўханий пәкленетуғын адамның оң қулағының сырғалығына, оң қолының хәм оң аяғының бас бармағына айып қурбанлығының қанынан сүртсин. ¹⁵ Соннан кейин, ол бир лог зәйтүн майынан азғантай алып, өзиниң шеп алақанына қуйсын. ¹⁶ Оң қолының бармағын сол майға батырып, Жаратқан Ийениң алдында жети мәрте серпсин. ¹⁷ Пәкленетуғын адамның оң қулағының сырғалығына, оң қолының хәм оң аяғының бас бармағына айып қурбанлығынан сүртилген қанның үстине қолындағы майдан сүртсин. ¹⁸ Соның менен бирге, руўханий алақанында аўысып қалған майды пәкленетуғын адамның басына сүртип, Жаратқан Ийениң алдында оны пәклесин. ¹⁹ Соннан соң, руўханий гүна қурбанлығын берип, пәкленетуғын адамды харамлығынан пәклесин. Буннан кейин жандырылатуғын қурбанлықты сойып, ²⁰ оны ғәлле садақасы менен бирге қурбанлық орында жағып жиберсин. Усылай етип, руўханий оны пәклейди хәм сол адам ҳадал болып есапланады.

²¹ Егер де ол адам жарлы болып, буларды алыуға шамасы келмесе, пәкленіуи ушын жоқары көтерип усынатуғын айып қурбанлығы ушын бир еркек тоқлы, ғәлле садақасы ушын зәйтүн майы қосылған оннан бир эфа^m сапалы ун хәм бир лог зәйтүн

^h14:4 Кедр – қарағай ағашқа уқсас нәхән теректің бир түри.

ⁱ14:4 Майоран шөби – бул «назбайгүл» шөбине туқымлас өсімлик.

^J14:10 Оннан үш эфа – шама менен 3,9 кг.

^k14:10 Бир лог – шама менен 0,3 литр.

^l14:13 Жандырылатуғын қурбанлық шалынатуғын мухаддес жерде – 1:11 аятқа қараң.

^m14:21 Оннан бир эфа – шама менен 1,3 кг.

майын алып келсин. ²² Ол биреуін ғүна қурбанлығы, екіншісін жандырылатуғын қурбанлық етип беріуі үшін шамасы келгенінше, екі қумыры ямаса екі жас кептер әкелсин. ²³ Ол булардың хәммесін пәклениуі үшін сегизінші күни Жаратқан Ийениң алдына, Ушырасыу шатырының алдына алып келип, руұханийге берсин. ²⁴ Руұханий айып қурбанлығы үшін берілген тоқлыны хәм бир лог зәйтүн майын алып, Жаратқан Ийениң алдында жоқары көтерип усынсын. ²⁵ Соңынан айып қурбанлығы үшін берилетуғын тоқлыны сойып, оның қанынан алып, пәкленетуғын адамның оң қулағының сырғалығына, оң қолының хәм оң аяғының бас бармағына сүртсин. ²⁶ Соннан соң, руұханий өзиниң шеп алақанына азгантай зәйтүн майын қуйып, ²⁷ оң қолының бармағын сол майға батырып, Жаратқан Ийениң алдында жети мәрте серпсин. ²⁸ Ол қолындағы майдан пәкленетуғын адамның оң қулағының сырғалығына, оң қолының хәм оң аяғының бас бармағына айып қурбанлығының қаны сүртілген жерге сүртсин. ²⁹ Соның менен бирге, руұханий Жаратқан Ийениң алдында пәкленетуғын адамды пәклеуі үшін, қолында қалған майды оның басына сүртсин. ³⁰⁻³¹ Соннан кейін, сол адамның шамасы жеткенине қарап, алған қумырылардан ямаса кептерлерден биреуін ғүна қурбанлығы, екіншісін жандырылатуғын қурбанлық етип, ғәлле садақасы менен бирге усынсын. Руұханий усылай етип, сол адамды Жаратқан Ийениң алдында пәклесин. ³² Қәуипли тери кеселлиги менен аўырып, тәуір болғаннан кейін пәклениуі үшін жағдайы төмен адамлар үшін қағыйдалар усылардан ибарат.

Көгериуден тазаланыу

³³ Жаратқан Ийе Муўса менен Харонға былай деди:

³⁴ – Сизлерге мүлік қылып беретуғын Кенаан жерине киргениңизден кейін, елиңиздеги бир үйге көгерип, баз басыу бәлесин жиберсем, ³⁵ үйдиң ийеси руұханийге барып: «Үйимде көгеріуге уксаған бир нәрсе көрдим», – деп хабар берсин. ³⁶ Руұханий көгеріуді көріуге бармасынан алдын, үйдеги хәр бир нәрсе харам деп саналмауы үшін, оларды сыртқа шығарып қойыуды буйырсын. Соннан кейін, ол үйди көріуге барсын. ³⁷ Ол көгерген дийўалларды көзден өткерсин. Егер көгеріудеги жасыл ямаса қызыл түсли дақлар дийўалға сиңип баратырған болса, ³⁸ онда руұханий үйден шығып, үйди жети күн даўамында жаўып қойсын. ³⁹ Ол жетинши күни қайтып барып, үйди және көзден өткерсин. Егер де көгеріу дийўалларға жайылған болса, ⁴⁰ көгерген тасларды алып таслап, қаланың сыртына, харам саналатуғын бир жерге апарып таслауды буйырсын. ⁴¹ Үйдиң ишиндеги барлық сыбауды түсиртип, буларды да қаланың сыртындағы сол жерге таслатсын. ⁴² Алынған таслардың орнына басқа таслар қаланып, үй жаңадан сыбалсын. ⁴³ Соннан кейін де үйде көгеріу және пайда болса, ⁴⁴ руұханий барып, үйди көзден өткерсин. Көгериу жайылса, ол зыянлы болып, үй харам саналады. ⁴⁵ Бундай үй бузып таслансын. Оның таслары, ағашлары, барлық сыбаўлары қаланың сыртындағы харам жерге апарып таслансын. ⁴⁶ Үй жабылған күнлери, оған кирген хәр бир адам кешке дейін харам саналады. ⁴⁷ Сол үйде жатқан ямаса аўқат жеген адам кийимлерин жуўсын. ⁴⁸ Ал егер де үй сыбалғаннан соң, руұханий үйге кирип, көзден өткергенде, сол көгеріу жайылмаған болса, онда руұханий үйди таза деп жәрияласын. Өйткени көгеріу жоқ болды. ⁴⁹ Руұханий үйди пәклеуі үшін екі қус, кедр ағашын, қырмызы жип хәм майоран шөбин алсын. ⁵⁰ Қуслардың биреуін таза булақ суўы қуйылған ылай ыдыстың үстинде сойсын. ⁵¹ Кедр ағашын, майоран шөбин, қырмызы жипти хәм тири қусты алып, сойылған қустың қаны менен араластырылған таза булақ суўына батырсын да, оны жети мәрте үйге серпсин. ⁵² Усылай етип, руұханий үйди пәклегеннен соң, ⁵³ тири қусты қаланың сыртына, ашық далаға ушырып жиберсин. Солай етип, үй пәкленип, таза болады.

54–55 Хәр түрли тери кеселлиги, қотыр жара, дақ, бөртпе ямаса ақтанлақлар, және де, кийим хәм үйлерде пайда болатуғын баз басыў менен көгерийүге байланыслы қағыйдалар усылардан ибарат. 56 Булардың қашаннан берли ҳарам, қашаннан берли хадал болғаны усы нызам бойынша билинеди.

Он бесинши бап

Адамды ҳарам қылатуғын нәрселер туўрысында

15 ¹ Жаратқан Ийе Муўса менен Харонға былай деди: ² – Израил халқына былай деп айтыңлар: Еркектиң жынысый ағзасынан ириң ажыралып шықса, ол ҳарам саналады. ³ Адамнан ажыралып шығатуғын ириң хаққында нызам мынадай: ириң ақса да, қойыўласып иркилип қалса да, адам ҳарам саналады. ⁴ Бундай адамның жатқан төсеги хәм отырған хәр бир нәрсеси ҳарам саналады. ⁵ Ким де ким оның төсегине бир жерин тийгизсе, кийимлерин жуўсын, өзи де жуўынсын. Ол кешке дейин ҳарам саналады. ⁶ Сол адамның отырып кеткен жерине отырған адам да кийимлерин жуўып, өзи жуўынсын хәм ол кешке дейин ҳарам саналады. ⁷ Ким де ким ириң ағып жүрген адамға бир жерин тийгизсе, кийимлерин жуўсын хәм өзи де жуўынсын. Ол кешке дейин ҳарам саналады. ⁸ Егер де ириң ағып жүрген адамның түпириги пәк адамға шашырап кетсе, түпирик шашыраған адам кийимлерин жуўсын, өзи де жуўынсын. Ол кешке дейин ҳарам саналады. ⁹ Ириңи бар адам минген хәр бир аттың ери ҳарам саналады. ¹⁰ Усы адам отырған хәр бир нәрсеге бир жерин тийгизген адам кешке дейин ҳарам саналады. Бул затларды көтерип жүрген хәр бир адам кийимлерин жуўсын, өзи де жуўынсын. Ол кешке дейин ҳарам саналады. ¹¹ Ириңи бар адамның қолларын жуўмай, биреўге қолын тийгизсе, сол адам кийимлерин жуўсын, өзи де жуўынсын. Ол кешке дейин ҳарам саналады. ¹² Ириңи бар адам услаған хәр бир ылай ыдыс сындырып таслансын, ал ағаш ыдыс болса, суў менен жуўылсын.

¹³ Егер адамның ириңи тоқтап, тәўир болса, жети күн өтиўи тийис. Соннан кейин, ол кийимлерин жуўып, ағын суўда жуўынсын, сонда ол таза болып саналады.

¹⁴ Сегизинши күни ол еки қумыры ямаса еки жас кептер алып, Жаратқан Ийениң алдына, Ушырасыў шатырының алдына әкелсин хәм буларды руўханийге берсин.

¹⁵ Руўханий олардың биреўин гүна қурбанлығы, екиншисин жандырылатуғын қурбанлық етип берсин. Усылай етип, руўханий ириңи бар болған адамды Жаратқан Ийениң алдында пәклесин.

¹⁶ Егер де бир еркек адамның жынысый туқымлығы ақса, пүткил денесин суўға жуўсын хәм ол кешке дейин ҳарам саналады. ¹⁷ Устине жынысый туқымлық тамған хәр бир кийим ямаса тери затлар суў менен жуўылсын хәм олар кешке дейин ҳарам саналады. ¹⁸ Еркек бир ҳаял менен жатып, еркектен жынысый туқымлық ақса, екеўи де жуўынсын хәм олар кешке дейин ҳарам саналады.

¹⁹ Егер ҳаялдың әдеттегидей етек кири келип жүрсе, ол жетти күн даўамында ҳарам саналады. Оған бир жерин тийгизген адам да кешке дейин ҳарам саналады. ²⁰ Етек кири келип жүрген ўақтында, ҳаялдың төсеги де, ол ўстинде отырған хәр бир нәрсе де ҳарам саналады. ^{21–22} Ким де ким сол ҳаялдың төсегине ямаса ол отырған затқа бир жерин тийгизсе, кийимлерин жуўсын, өзи де суўға жуўынсын. Ол кешке дейин ҳарам саналады. ²³ Ҳаялдың төсегиниң ямаса ол отырған заттың ўстинде турған бир нәрсеге жантасқан хәр бир адам кешке дейин ҳарам саналады. ²⁴ Егер еркек етек кири келип жүрген ҳаял менен жатса, еркек те ҳарам саналады. Ол еркек жети күн ҳарам болып, оның жатқан хәр бир төсегин де ҳарам саналады.

²⁵ Егер ҳаялдың етек киринен тысқары қан келсе хәм бул узақ ўақыт даўам етсе, ямаса етек кири әдеттен тыс узайып кетсе, онда ол усы ўақыт даўамында да етек кири ўақтындағыдай ҳарам саналады. ²⁶ Усы ўақыт даўамында ҳаялдың жатқан

төсеги ямаса отырған хәр бир нәрсе етеги келип жүрген ұақтындағы сыяқлы хәрәм саналады. ²⁷ Ким де ким сол нәрселерге жантасса, хәрәм болып есапланады. Ол кийімлерин жуўсын, өзи де жуўынсын. Ол кешке дейин хәрәм саналады.

²⁸ Хәялдың қаны тоқтағаннан соң жети күн өтиўи тийис, соннан кейин ол таза болып есапланады. ²⁹ Сегизинши күни ол еки қумыры ямаса еки жас кептерди Ушырасыў шатырының алдына алып келсин хәм оларды руўханийге берсин.

³⁰ Руўханий олардың бирейин гүна қурбанлығы, екиншисин жандырылатуғын қурбанлық қылып усынсын. Усылай етип, руўханий қан кетиўден хәрәмланған хәялды Жаратқан Ийениң алдында пәклесин.

³¹ Израил халқын хәрәмлықтан усылай сақлаң. Солай етип, араңызда жайласқан Мениң Мухаддес шатырымды хәрәм қылып, өлип қалмаңлар.

^{32–33} Жынысый ағзасынан ириң ямаса туқымлығы аққан адам, етек кири келип жүрген хәял хәм усындай жағдайдағы хәял менен жатқан еркекке байланыслы қағыйдалар усы болады.

Он алтыншы бап

Гүнадан пәкленіў күни

16 ¹ Жаратқан Ийениң алдына жақынлағаны ушын өлген Харонның еки улының өлиминен соң, Жаратқан Ийе Муўса менен сөйлесип, ² оған былай деди:

– Әжаған Харонға айт, ол Ең мухаддес бөлмеге, пердениң артына, Келсим сандығының үстиндеги гүнадан пәклейтуғын қақпақтың алдына тек белгиленген ұақытта кирсин. Басқа ұақытта кирсе, ол өлип қалады. Себеби Мен булт ишинде, қақпақтың үстинде пайда боламан. ³ Харон Ең мухаддес бөлмеге киретуғын ұақытта гүна қурбанлығы ушын бир буға, жандырылатуғын қурбанлық ушын бир қошқар усынсын. ⁴ Ол зығырдан исленген мухаддес узын көйлек, зығыр диз кийим кийсин, зығыр белбеў байласын хәм басына зығыр сәлле орасын. Булар мухаддес кийімлер, соның ушын оларды кийместен алдын жуўынып алсын. ⁵ Израил жәмийети де гүна қурбанлығы ушын Харонға еки теке, жандырылатуғын қурбанлық ушын бир қошқар әкелсин.

⁶ Харон өзін хәм шаңарағын гүналардан пәклеў ушын, гүна қурбанлығы етип бир буға усынсын. ⁷ Соннан кейин, ол еки текени Жаратқан Ийениң алдына, Ушырасыў шатырының алдына алып келсин. ⁸ Сол жерде еки теке ушын шек тасланып, қайсысының Жаратқан Ийе ушын, қайсысының Азазел^а ушын дүзге айдап жиберилетуғынын анықласын. ⁹ Харон шек бойынша Жаратқан Ийеге тийисли текени алып, гүна қурбанлығы етип усынсын. ¹⁰ Шек бойынша Азазелге жиберилетуғын текени тирилей Жаратқан Ийениң алдына әкелип, халықтың гүналары кеширилиўи ушын дүзге айдап жиберсин.

¹¹ Харон өзи хәм шаңарағы ушын берилетуғын буғаны гүна қурбанлығы етип усынғанда, ¹² ол қурбанлық орыннан шоқларды алып, түтетки түтегилетуғын ыдысқа толтырып салсын. Кейин сол ыдысты хәм еки қосуўыс майдалап унталған хош ийисли түтеткини пердениң артындағы Ең мухаддес бөлмеге алып кирсин.

¹³ Ол жерде, Жаратқан Ийениң алдында түтеткини шоқлардың үстине қойсын. Оның түтини Келсим сандығының үстиндеги қақпақты көзге көринбейтуғын етип қаплайды. Сонда Харон өлмей тири қалады. ¹⁴ Соннан кейин, ол буғаның қанынан алып, бармағы менен шығыс тәрәптен қақпақтың үстине бир мәрте, кейин қақпақтың алдына жети мәрте серпсин.

^а16:8 Азазел – бул дүзде жасайтуғын бир жин болыўы мүмкин.

15 Усыдан кейін ол халық үшін ғұна құрбанлығы етіп текені сойсын. Оның қанын перденің ішкі жағына, Ең мухаддес бөлмеге алып кірсін. Бұғаның қанын серпкендей етіп, текенің қанын да сол Қелисім сандығының қақпағының үстіне хәм оның алдына серпсін. 16 Усылай етіп, Ең мухаддес бөлмени Израил халқының напәкликлерінен, жынаятларынан хәм барлық ғұналарынан тазаласын. Ең мухаддес бөлменің алдындағы Мухаддес бөлме үшін да анық ұсылай ісленсін. Өйткені шатыр напәк адамлардың арасында жайласқан. 17 Харон өзінің, шаңарағының хәм пүткіл Израил жәмийетінің атынан пәклеу рәсимін өткеріу үшін Ең мухаддес бөлмеге кіргенде, сыртқа шығаман дегенше, Ушырасыу шатырында хеш кім болмауы тийіс. 18 Сонынан Харон Жаратқан Ийенің алдындағы құрбанлық орынға шығып, құрбанлық орынды пәклеу үшін, бұға менен текенің қанын құрбанлық орынның шақларына сүртіп шықсын. 19 Қанды бармағы менен құрбанлық орынға жеті мәрте серпсін. Усылай етіп, ол құрбанлық орынды Израил халқының напәклигінен тазалап, мухаддес қылады.

20 Харон Ең мухаддес бөлмени, оның алдындағы Мухаддес бөлмени хәм құрбанлық орынды пәлегеннен соң, тири текені алып келсін. 21 Ол екі қолын текенің басына қойып, Израил халқының барлық айыптарын, жынаяттарын хәм ғұналарын дауыслап тән алып, буларды текенің басына жүклесін. Соннан кейін, теке ұсы ис үшін арнаулы адамға тапсырылсын хәм ол текені құла дүзге айдап жиберсін. 22 Солай етіп, теке Израил халқының барлық ғұналарын құла дүзге алып кетеді.

23 Соннан соң, Харон Ушырасыу шатырына кірсін. Ол Ең мухаддес бөлмеге кірер алдында кийіп алған зығыр кийімлерін шешіп, Мухаддес бөлмеде қалдырсын. 24 Ол мухаддес жерде жууынып, күнделікли руұханийлік кийімлерін кийсін. Соннан соң, өзі хәм халық үшін берілетуғын жандырылатуғын құрбанлықтарды ұсынсын. Усылай етіп, ол өзін де, халықты да ғұнадан пәклесін. 25 Ғұна құрбанлығының майын құрбанлық орында түтетіп жандырсын.

26 Ал ғұна жүкленген текені Аззелге жиберіп қайтқан адам кийімлерін жууысын, өзі де жууынсын. Соннан кейін, ол ордаға кіре алады. 27 Ғұна құрбанлығы етіп берілген хәм пәклеу рәсимін өткеріу үшін қанлары Ең мухаддес бөлмеге алып кірілген бұға менен теке орданың сыртына шығарып таслансын. Олардың терілері, гөшлері хәм дәріслері жағып жиберілсін. 28 Буларды жаққан адам кийімлерін жууып, өзі де жууынғаннан соң, ордаға кіре алады.

29 Сизлер үшін мынау мәңгіге қағыйда болсын: жетінші айдың оныншы күні ораза тутың. Израиллы болсын, араңызда жасап атырған келгінди адам болсын, хеш бириңіз әдеттегі жұмысыңызды іслемен. 30 Өйткені сол күні руұханий Харон сизлерді ғұналарыңыздан пәклейді. Сонда сизлер Жаратқан Ийенің алдында барлық ғұналарыңыздан тазаланасызлар. 31 Сол күн сизлер үшін толық дем алатуғын Шаббат күні болады, сол күні ораза тутыңдар. Бул сизлер үшін мәңгі қағыйда болсын. 32 Әкесінің орнына бас руұханийлікке тайынланып, майланған руұханий мухаддес зығыр кийімлерін кийіп, пәклеу рәсимін өткерсін. 33 Ол Ең мухаддес бөлмени, Ушырасыу шатырын хәм құрбанлық орынды тазалап, руұханийлердің хәм пүткіл жәмийеттің ғұналарынан пәклейді.

34 Израил халқының көп ғұналары себепі жылына бір мәрте пәклеу рәсими өткерілсін. Бул сизлер үшін мәңгі қағыйда болсын.

Харон хәммесін Жаратқан Ийенің Муұсаға буйырғанындай етіп орынлады.

Он жетінші бап

Қанның әхміyeti

17¹ Жаратқан Ийе Муұсаға былай деди:
² – Харонға, оның ұлларына хәм пүткіл Израил халқына былай деп айт:
 «Жаратқан Ийенің буйрығы мынау: ³⁻⁴ Егер Израил халқынан бiреу бiр сыйыр,
 бiр қой ямаса ешкі соймақшы болса, оны құрбанлық сыпатында Жаратқан Ийеге
 усыныу ұшын, Ушырасыу шатырының алдына алып келіуі тийіс. Егер малды
 ямаса жанлықты Мухаддес шатырдың алдына алып келмей, басқа жерде сойса, ол
 қан төккен болып, айыплы саналсын. Қан төккен сол адам халықтың арасынан жоқ
 қылынады. ⁵ Солай етип, израиллылар ашық далаларда сойған құрбанлықтарын
 ендигиден былай Жаратқан Ийенің алдына алып келсин. Олар құрбанлықтарын
 Ушырасыу шатырының алдына, руұханийге алып келсин хәм татыулық құрбанлығы
 етип, Жаратқан Ийеге усынсын. ⁶ Руұханий құрбанлықтың қанын Ушырасыу
 шатырының кирер аузының алдындағы Жаратқан Ийенің құрбанлық орнына
 серпип жиберсин, майларын болса, Жаратқан Ийеге хош ийісли сый қылып,
 түтетип жандырып жиберсин. ⁷ Буннан былай, Израил халқының құрбанлықтары
 теке көринисіндегі жинлерге берилмесин хәм солай ислеп, олар Жаратқан Ийеге
 опасызлық қылмасын. Бул қағыйдаға әуладлар дауамында әмел қылынсын».

⁸ Оларға және былай деп айт: «Егер Израил халқынан ямаса арасында жасап
 атырған келгиндилерден бiреуі жандырылатуғын құрбанлық ямаса басқа құрбанлық
 берсе, ⁹ бiрақ оны Жаратқан Ийеге усыныу ұшын Ушырасыу шатырының алдына
 алып келмесе, ол халықтың арасынан жоқ қылынады.

¹⁰ Егер Израил халқынан ямаса арасында жасап атырған келгиндилерден бiреуі
 гөшти қаны менен жесе, Мен оған қарсы шығып, халқының арасынан жоқ қыламан.
¹¹ Өйткени жаныуарлардың жаны қанында болады. Қанды сизлерге құрбанлық
 орынның үстінде өзлериңизді гүнадан пәклеуіңиз ұшын бердим. Өзінде өмир
 болған бул қан сизлерді гүнадан пәклейді. ¹² Соның ұшын, Израил халқына: „Сизлер
 ямаса араңызда жасап атырған келгинді адамлардың хеш бiри гөшти қаны менен
 жемесин“, – деп айттым.

¹³ Израил халқынан ямаса арасында жасап атырған келгинді адамлардан бiреуі
 жеуіге болатуғын бiр хайуан ямаса қус ауласа, оның қанын топыраққа ағызып көміп
 тасласын. ¹⁴ Өйткени жаныуарлардың жаны қанында болады. Сол себепли Мен
 Израил халқына: „Хеш бiр жаныуардың гөшин қаны менен жемең“, – дедим. Оны
 ишкен адам халықтың арасынан жоқ қылынады.

¹⁵ Израиллы болсын, араңызда жасап атырған келгинді болсын, харам өлген ямаса
 жабайы хайуан бауызлап өлтирген хайуанның гөшин жеген хәр бiр адам кийимлерин
 жуусын, өзи де жууынсын. Ол кешке дейін харам саналады. Соннан кейін барып,
 ол хадал саналады. ¹⁶ Егер де ол кийимлерин жууамаса, өзи де жууынбаса, айыплы
 саналып, жазаға тартылады».

Он сегізінші бап

Қадаған етилген жынысый қатнастар

18¹ Жаратқан Ийе Муұсаға былай деди:
² – Израил халқына былай деп айт: Қудайыңыз Жаратқан Ийе – Мен
 боламан. ³ Өзлериңіз бұрын арасында жасаған Мысыр халқының хәм Мениң
 сизлерді апаратырған Кенаан жеринің үрп-әдетлерине әмел қылып, олар сыяқлы
 жасамаңлар. ⁴ Мениң ызамларымды орынлап, қағыйдаларым бойынша жасаңлар.

Мен – Құдайыңыз Жаратқан Ийемен. ⁵ Қағыйда хәм нызамларыма әмел қылын. Өйткени адам оларды орынлауы арқалы өмір сүреді. Мен – Жаратқан Ийемен.

⁶ Хеш ким жынысый қатнас жасау үшін өз ағайинине жақынламасын. Мен – Жаратқан Ийемен. ⁷ Анаң менен жынысый қатнас қылып, әкенді шерменде қылма. Ол анаң болғаны үшін, оның етегин ашпа. ⁸ Әкеңнің намысына тиймеуін үшін, оның хеш бір хаялы менен жынысый қатнас қылма. ⁹ Сениң менен бір үйде тууылсын, басқа жерде тууылсын, анаңнан ямаса әкеңнен тууылған өгей қарындастарыңның хеш бири менен жынысый қатнас қылма. ¹⁰ Қызыңнан ямаса улыңнан тууылған ақлық қызың менен жынысый қатнас қылма. Өйткени олар сениң туған қаналастарың болады. ¹¹ Әкеңнің басқа хаялынан тууылған қыз бенен жынысый қатнас қылма. Себеби ол әкеңнен тууылған, сениң қарындасың болады. ¹² Әкеңнің әжапасы ямаса қарындасы менен жынысый қатнас қылма. Өйткени ол әкеңнің жақын қаналасы болады. ¹³ Анаңның әжапасы ямаса сиңлиси менен жынысый қатнас қылма. Себеби ол анаңның жақын қаналасы болады. ¹⁴ Әкеңнің ағасының яки инисинің хаялы менен жатып, оларды шерменде қылма. Себеби ол сениң жеңгең болады. ¹⁵ Келинің менен жынысый қатнас қылма. Ол балаңның хаялы. Оның менен жатпа. ¹⁶ Ағаңның яки иніңнің хаялы менен жынысый қатнас қылма. Болмаса олардың намысына тийесең. ¹⁷ Бір хаялдың өзи менен жынысый қатнаста болып, оның қызы менен де жынысый қатнас қылма. Хаялдың қызынан ямаса улынан тууылған ақлық қызы менен жынысый қатнас қылма. Себеби олар хаялдың жақын қанластары. Бундай қылмыс ислеуің жауызлық болады. ¹⁸ Хаялың тири ұақтында, оның әжапасын ямаса сиңлисін хаяллыққа алма хәм оның менен жынысый қатнас қылма.

¹⁹ Етеги келип жүргени үшін харам саналған хаял менен жынысый қатнас қылма. ²⁰ Басқа биреудің хаялы менен жынысый қатнас қылып, өзинді харамлама. ²¹ Балаларыңның хеш бирин Молох құдайына арнап, құрбанлыққа берме хәм усылай ислеп, Құдайыңның атына тил тийгизбе. Мен – Жаратқан Ийемен. ²² Хаял менен жатқандай қылып, еркек пенен жатпа. Бул жеркенишли ис. ²³ Хеш қандай хайуан менен жынысый қатнас қылып, өзінді харамлама. Хаяллар да жынысый қатнас қылуы үшін хеш қандай хайуанға жақынламасын. Бул – бузықлық болады.

²⁴ Усы ис-хәрекетлердің хеш бири менен өзлериңизди харамламаң. Мен сизлердің алдыңыздан кууып шығарып атырған халық усындай ислер менен өзлерін харамлаған еді. ²⁵ Олар себепли ел де харамланған. Олардың гүнасы себепли сол жерди жазаладым. Елдің өзи турғынларынан кеули айнып, оларды қусып таслады. ²⁶ Сизлер Мениң қағыйда хәм нызамларыма әмел қылып жасаңлар. Израиллы болсын, араңызда жасап атырған келгинди болсын, хеш бір адам бундай жеркенишли исти ислемесін. ²⁷ Сизлерден алдын бул елде жасаған адамлар усы барлық жеркенишли ислерди ислеп, елди харамлады. ²⁸ Егер сизлер де елди харамласаңыз, сизлерден алдынғы халыққа ислегеніндей, ел сизлерди де қусып шығарып жибереді.

²⁹ Ким де ким усы жеркенишли ислердің биреуін ислесе, халықтың арасынан жоқ қылынады. ³⁰ Мениң бұйрықларымды орындаңлар, сизлерден алдын елде жасаған адамлардың жеркенишли үрп-әдетлерине әмел қылып, өзлериңизди харамламаң. Мен – Құдайыңыз, Жаратқан Ийемен.

Он тоғызыншы бап

Әдиллік хәм мухадеслік нызамлары

19 ¹ Жаратқан Ийе Муұсаға былай деди:

² – Израил жәмийетине былай деп айт: Мухадес болың, өйткени Құдайыңыз Жаратқан Ийе болған Мен – мухадеспен.

³ Хэр бириңиз өз ата-анаңызды хурметлең. Маған тийисли болған Шаббат күнине⁹ эмел кылың. Мен – Кудайыңыз Жаратқан Ийемен.

⁴ Меннен жүз бурып, жалған кудайларға табынбаң хэм өзлериңизге бутлардың мүсинлерин соғып алмаң. Мен – Кудайыңыз Жаратқан Ийемен.

⁵ Татыулық курбанлығын өкелгениңизде, оны Мен қабыл ететугындай етип усының. ⁶ Курбанлықтың гөши сойылған күни ямаса ертеңги күни желиниүи тийис, ал үшінши күнге қалған гөш жандырып жиберилсин. ⁷ Егер курбанлықтың гөши үшінши күни желинсе, ол мәкириү саналып, курбанлык қабыл етилмейди. ⁸ Оны жеген хэр бир адам айыбының жазасын алады, себеби Жаратқан Ийениң алдында мухаддес болғанды аяқ асты қылған болады. Ондай адам халық арасынан жоқ кылынады.

⁹ Атызыңыздағы егинлерди жыйнағаныңызда, оның шетлерин ормай қалдырып кетин, жерге түскен масақларды да жыйнап алмаң. ¹⁰ Жүзим бағыңыздың зүрәггин нәрсе қалдырмай жыйнап алмаң. Жерге түскен жүзимлерди де терип алмаң. Оларды жарлыларға хэм келгинди адамларға қалдырың. Мен – Кудайыңыз Жаратқан Ийемен.

¹¹ Урлық қылмаң, хийлекерлик қылмаң хэм бир-бириңизди алдамаң. ¹² Мениң атым менен өтирик ант ишип, Кудайыңыздың атына тил тийгизбең. Мен – Жаратқан Ийемен.

¹³ Басқа бир адамның мал-мүлкин нахақлық хэм зорлық жолы менен қолға киргизбең. Жалланба жұмысшының ис хақысын таңға дейин услап турмаң. ¹⁴ Геренге ғарғыс сөз айтпаң, соқырдың алдына сүрнигетуғын хеш нәрсе қоймаң. Кудайыңнан корк. Мен – Жаратқан Ийемен.

¹⁵ Хүким ўақтында нахақлық кылып, жарлыларды жақлап, еки жүзлилик кылып, байлардың да кеўлине қарап хәрекет қылмаң. Хэр бир адамды әдиллик пенен хүким етиң. ¹⁶ Халқыңыздың арасында мыш-мыш гәп таркатыўшы болмаң. Олардың өмирине қәуип туўдырмаң. Мен – Жаратқан Ийемен.

¹⁷ Жүрегинизде туўысқаныңызға қарсы жек көриўшилик болмасын. Туўысқаныңыздың айыбын жүзине айтың, сонда оның гүнасына шерик болмайсыз. ¹⁸ Өш алыўшы болмаң, өз халқыңыздан болған биреўге қарсы кек сақламаң. Керисинше, өзинизди сүйгениңиз сыяклы, жаныңыздағы адамды да сүйиң. Мен – Жаратқан Ийемен.

¹⁹ Нызам-қағыйдаларыма эмел кылыңлар. Хайўанның еки түрин бир-бири менен шағылыстырмаң. Атызыңызға еки түрли туқым екпен. Устиңизге еки түрли жиштен тоқылған кийим киймең.

²⁰ Егер де бир адам басқа бир еркекке атастырылып қойылған шоры қыз бенен жатса, ол қыздың қуны төленбеген ямаса еле азат етилмеген болса, онда екеўи де жазалансын, бирақ өлтирилмесин. Өйткени қыз еле азат етилмеген. ²¹ Сол адам Жаратқан Ийеге, Ушырасыў шатырының алдына айып қурбанлығы ушын бир қошқар алып келсин. ²² Руўханий бул қошқарды айып қурбанлығы ушын берип, сол адамды Жаратқан Ийениң алдында гүнасынан тазаласын. Сонда ол адамның гүнасы кешириледі.

²³ Кенаан елине киргеннен соң, хэр түрли мийўе ағашын тиккениңизде, олардың мийўесин үш жыл даўамында харам санап, оннан жеменлер. ²⁴ Ал төртинши жылы сол ағашлардың барлық мийўесин шүкирлик садақасы етип, Жаратқан Ийеге бағышлаңлар. ²⁵ Бесинши жылы олардың мийўесин жеўиңизге болады. Усылай кылсаңыз, мийўе ағашларыңыз мол мийўесин береді. Мен – Кудайыңыз Жаратқан Ийемен.

²⁶ Қаны ағызылмаған гөштен жемен. Пал ашыўшылық хэм болжаўшылық пенен шуғылланбаң. ²⁷ Шекеңиздиң шашларын кестермең, сақалларыңыздың ушларын

⁹19:3 Шаббат күни – еврей календары бойынша жетинши күн болып, Кудай тәрпинен дем алыс күн деп белгиленген (Шығ. 20:8-10; 23:12; 31:15; 34:21; 35:2; Ныз. 5:12-14).

қырықпан. ²⁸ Мархумлар ушын аза тутқаныңызда, денеңизди тилип жарақатламаң, териңизди тестирип, ҳеш нәрсе жаздырмаң. Мен – Жаратқан Ийемен.

²⁹ Қызыңызды бузықлық қылыўға ийтермелеп, оны бийабырай қылмаң. Болмаса, бузықшылық тарап, ел жаўызлыққа толып кетеди. ³⁰ Маған тийисли болған Шаббат күнине әмел қылыңлар. Мениң Мухаддес мәканымды хұрмет қылыңлар. Мен – Жаратқан Ийемен.

³¹ Әрўақ шақырыўшы хәм сыйқыршыларға барып, оларға хабарласпаң. Олар себепли өзлериңизди харамламаң. Мен – Қудайыңыз Жаратқан Ийемен.

³² Жасы үлкенлер алдында орныңнан турып, жасы уллы адамларға хұрмет көрсетиң. Қудайыңыздан қорқың. Мен – Жаратқан Ийемен.

³³ Елиңизде сизлер менен бирге жасап атырған келгиндилерге жаўызлық қылмаң.

³⁴ Оларға өз жерлесиңиздей қатнаста болың хәм оны өзиңизди сүйгендей етип сүйиң. Өйткени сизлер де Мысырда келгинди болдыңыз. Мен – Қудайыңыз Жаратқан Ийемен.

³⁵ Бир нәрсениң узынлығын, аўырлығын хәм сыйымлылығын өлшегениңизде нахақлық қылмаң. ³⁶ Тәрезиңиз, аўырлық тасларыңыз, эфа хәм ҳин өлшем ыдысларыңыз дурыс болсын. Мен сизлерди Мысырдан алып шыққан Қудайыңыз Жаратқан Ийемен. ³⁷ Барлық қағыйда хәм нызамларыма әмел қылып, оларды орынланлар. Мен – Жаратқан Ийемен.

Жигирмаланшы бап

Гүнаның төлеми

20 ¹ Жаратқан Ийе Муўсаға былай деди:

² – Израил халқына былай деп айт: Израиллылардан ямаса араңызда жасап атырған келгинди адамлардан биреўи баласын Молох қудайына қурбанлық қылса, ол сөзсиз өлтирилсин. Халық оны тас боран қылсын. ³ Ким де ким өз баласын Молохқа қурбанлық қылып, Мениң Мухаддес мәканымды харамласа хәм мухаддес атыма тил тийгизсе, Мен оған қарсы шығып, оны өз халқының арасынан жоқ қыламан. ⁴ Егер бир адам баласын Молохқа қурбанлық қылса, буны елдеги халық көрмегенге салып, оны өлтирмесе, ⁵ Өзим сол адамға хәм оның хожалығына қарсы шығаман. Маған опасызлық қылған адамның өзін хәм оның изинен жүрип, Молохқа табынғанлардың хәммесин өз халқының арасынан жоқ қыламан.

⁶ Ким де ким сыйқыршыларға, әрўақ шақыратуғынларға хабарласып, Маған опасызлық қылса, Мен оған қарсы шығып, оны өз халқының арасынан жоқ қыламан.

⁷ Өзлериңизди Маған бағышланлар хәм мухаддес болыңлар. Мен – Қудайыңыз Жаратқан Ийемен. ⁸ Мениң қағыйдаларыма әмел қылып, орынлап жүриндер. Себеби сизлерди Өзиме ажыратып алып, мухаддес қылатуғын Жаратқан Ийемен.

⁹ Анасын ямаса әкесин ғарғаған хәр бир адам сөзсиз өлтирилсин. Анасын ямаса әкесин ғарғағаны ушын, ол адамның қаны өз мойнында қалады.

¹⁰ Бир адам басқа биреўдің хаялы менен бузықшылық қылса, онда ол адам да, хаял да сөзсиз өлтирилсин. ¹¹ Әкесиниң хаялы менен жатқан адам әкесин шерменде қылған болады. Екеўи де сөзсиз өлтирилсин. Олардың төгилген қаны өз мойнында қалады. ¹² Егер бир адам өз келини менен жатса, екеўи де сөзсиз өлтирилсин. Себеби олар бузықлық қылған болады хәм олардың қаны өз мойнында қалады. ¹³ Егер бир еркек адам хаял менен жатқандай қылып, еркек пенен жатса, екеўи де жеркенишли ис қылған болады. Олар сөзсиз өлтирилсин хәм олардың қаны өз мойнында қалады.

¹⁴ Егер бир адам қызына да, оның анасына да үйлесе, ол жаўызлық қылған болады. Сизлердиң араңызда усындай жаўызлық хәрәкетлер болмаўы ушын, үшеўи де отқа жандырылсын. ¹⁵ Егер бир еркек хайўан менен жынысый қатнас ислесе, адам да, хайўан да сөзсиз өлтирилсин. ¹⁶ Егер бир хаял жынысый қатнаста болыў ушын, бир

хайуанға жақынласса, хаял да, хайуан да сөзсіз өлтірилсин. Олардың қаны өз мойнында қалады.

¹⁷ Бір адам әкеси ямаса анасынан тууылған қарындасына үйленіп, жынысый қатнас қылса, шерменделік болады. Олардың екеуі де халықтың көз алдында ашық түрде жоқ қылынысын. Ол адам өгей қарындасының намысына тийгени ушын, өз айыбының жазасын тартады. ¹⁸ Етегі келип жүрген хаял менен жатып, жынысый қатнаста болған адам оның етек кирип ашқан болады, хаял да буған шеріклес есапланады. Екеуі де халықтың арасынан жоқ қылынысын.

¹⁹ Әкеңнің әжапа-қарындасы ямаса анаңның әжапа-сиңлиси менен жынысый қатнас қылма. Өйткени бул жақын қанласыңның намысы. Екеуіңиз де өз айыбыңыздың жазасын тартасызлар.

²⁰ Әкесінің аға-инисінің хаялы менен жатқан адам олардың намысына тийген болады. Екеуі де гүналарының жазасын тартады хәм перзент көрмей, өліп кетеді.

²¹ Тууысканының хаялына үйленген адам жеркенишли ис қылған болады. Ол тууысканының намысына тийгени ушын, олар перзент көрмей өтеді.

²² Мениң барлық қағыйда хәм ызамаларыма әмел қылып, оларды орындаңлар. Сонда Мен сизлердің жасауыңыз ушын алып баратырған жер сизлерден кеулі айнып, қусып шығарып тасламайды. ²³ Сизлердің алдыңыздан қууып шығаратуғын миллетлердің үрп-әдеттері бойынша жасамаңлар. Себеби олар усы жаман әдетлердің хәммесін ислеп қиятыр. Сонлықтан Мен олардан жеркендим. ²⁴ Сонда сизлер олардың жерлеріне ийелік етесіздер. Пал хәм сүт ағып тұрған сол елді сизлерге мүлік етип беремен, деген едим. Сизлерді басқа миллетлерден ажыратып қойған Қудайыңыз Жаратқан Ийе – Мен боламан.

²⁵ Сизлер хадал хәм қарам саналған хайуанлар менен қуларды ажыратуыңыз керек. Сизлерге қарам деп айтқан хайуанлар, қулар хәм жер бауырлаушыларды жеп, өзлеріңизді қарамламаңлар. ²⁶ Мениң алдымда мухаддес болыңлар, өйткени Жаратқан Ийе болған Мен – мухаддеспен. Маған тийісли болыуыңыз ушын, сизлерді басқа халықтардан ажыратып алдым.

²⁷ Әруақ шақыратуғын хәм сыйқыршы еркек те, хаял да тас боран қылынып, сөзсіз өлтірилсин. Олардың қаны өз мойнында қалады.

Жигирма биринші бап

Руұханийлерге тийісли ызамалар

21 ¹ Жаратқан Ийе Муұсаға былай деди:

– Харонның улары болған руұханийлерге былай деп айт: Руұханийлердің хеш бири өз ағайынлерінің арасындағы бир мархұмға жантасып, өзін қарамламасын.

² Ал егер де мархұм өзіннің жақын тууғаны: анасы, әкеси, улы, қызы, аға-иниси ямаса ³ үйіндегі турмысқа шықпаған әжапа-қарындасы болса, онда оның өлігіне жантасып, өзін қарамлауы мүмкін. ⁴ Бірақ қәйін жұрты тәрепинен бیرهу қайтыс болса, сол себеппі өзін қарамламасын.

⁵ Руұханийлер аза тутқанда шашын қырдырып, сақалларының ушларын қырқырмасын хәм денелерін тилип жарақатламасын. ⁶ Олар Қудайы ушын мухаддес болсын, Қудайының атына тил тийгизбесін. Олар Жаратқан Ийеге арналған сыйларды, яғнай Қудайына ас садақасын усынғаны ушын мухаддес болсын.

⁷ Руұханийлер бузық ямаса зорланған хаялларға хәм ажырасқан хаялларға үйленбеуі тийіс. Себеби руұханий Қудай ушын мухаддес. ⁸ Ас садақңызды Қудайыңызға усынатуғын руұханийлер болғанлықтан, сизлер де оларды мухаддес санап, хұрмет қылың. Ол сизлер ушын мухаддес. Өйткени Мен сизлерді Өзиме ажыратып алып, мухаддес қылатуғын Жаратқан Ийе – мухаддеспен. ⁹ Егер бир руұханийдің қызы

бузықлық қылып, өзін харамласа, онда ол өзін де, әкесін де харамлаған болады. Ондай қыз отқа жандырып жиберилсин.

¹⁰ Басқа руұханийлердің арасынан майланып таңданған бас руұханий руұханийлик кийимлерді кийіу үшін тайынланған. Сонлықтан, ол өлі үшін аза тутып, шаштарын жайып жүрмесін, кийімлерін жыртып асы. ¹¹ Ол хеш қандай өліге жақынласпсын, хәттеки қайтыс болған әкеси, я анасы болса да, өзін харамламасын. ¹² Аза тутыу үшін, ол Мухаддес шатырдағы хызметін қалдырмасын, Қудайдың Мухаддес шатырын харамламасын. Себеби майланған руұханий Қудайына бағышланған. Мен – Жаратқан Ийемен. ¹³ Бас руұханий тек ғана пәк қызға үйленсин. ¹⁴ Ол жесир, күйеуінен ажырасқан, зорланған ямаса бузық хаялға үйленбесін. Тек ғана өз халқынан болған пәк қызға үйленсин. ¹⁵ Солай етип, ол мухаддес әуладың харам болыудан сакласын. Мен оны Өзиме ажыратып алып, мухаддес қылған Жаратқан Ийемен.

¹⁶ Жаратқан Ийе Муұсаға және былай деди:

¹⁷ – Харонға былай деп айт: Келешекте әуладыңнан денесінде кемшилиги бар хеш бир адам ас садакасын усыныу үшін Қудайына жақынламасын. ¹⁸ Денесінде кемшилиги бар хеш бир адам қурбанлық орынға жақынламасын: соқыр, ақсақ, майып, сықылсыз, ¹⁹ аяғы ямаса қолы сынық, ²⁰ бүкир, иргежейли, көзінде кемшилиги бар, қышыма жарасы бар, қотыр хәм жынысыи қос туқым бези езилген адам. ²¹ Руұханий Харонның урпағынан денесінде кемшилиги бар хеш бир адам Жаратқан Ийеге арналған сыйларды, яғнай ас садақаларын усыныу үшін қурбанлық орынға жақынламасын. ²² Деген менен, ол адам Қудайына усынылған мухаддес хәм ең мухаддес ас садақаларынан жеуіне болады. ²³ Бирақ ол Мухаддес бөлмедеги пердеге хәм қурбанлық орынға жақынламасын. Себеби оның денесінде кемшилиги бар. Ол мухаддес затларға жақынлап, оларды харамламасын. Мен оларды Өзиме ажыратып алып, мухаддес қылатуғын Жаратқан Ийемен.

²⁴ Муұса Харон менен улларына хәм пүткіл Израил халқына усыларды жәриялады.

Жигирма екінши бап

Сыйлардың мухаддеслиги

22 ¹ Жаратқан Ийе Муұсаға былай деди:

² – Харонға хәм оның улларына былай деп айт: Израил халқының Маған беретуғын мухаддес сыйларына хұрмет пенен қарасын, Менің мухаддес атыма тил тийгизбесін. Мен – Жаратқан Ийемен. ³ Егер әуладыңыздан бири Израил халқының Маған алып келген мухаддес сыйларына харам қалда жақынласса, оны Өз дәрғайымнан жоқ қыламан. Мен – Жаратқан Ийемен.

⁴ Харон урпағынан кәуипли тери кеселлигине дуұшар болған ямаса жынысыи ағзасынан ириң ажыралып шыққан биреуі таза болмағанша, мухаддес сыйларды жемесін. Өлі денеге тийгени үшін харам саналған бир нәрсеге жантасқан, туқымлық суйықлығы акқан, ⁵ адамды харам қылатуғын жер бауырлаушылардың бирине ямаса бир нәрседен харам саналған бир адамға жантасқан ⁶ руұханий кешке дейин харам саналады. Ол суұға жууынбағанша мухаддес сыйлардан жемесін. ⁷ Қүн батқаннан соң, ол таза саналады хәм мухаддес сыйлардан жеуіне болады. Өйткени бул оның ауқаты болып есапланады. ⁸ Харам өлген ямаса жабайы хайуанлар тәрепинен бауызланған өликти жеп, руұханий өзін харамламасын. Жаратқан Ийе – Мен боламан.

⁹ Руұханийлер Менің буйрықларыма әмел қылсын. Болмаса гүналарының жазасын тартады, буйрықларымды писент етпегени үшін өледі. Мен – оларды Өзиме ажыратып алып, мухаддес қылатуғын Жаратқан Ийемен.

¹⁰ Руұханийдің шаңарақ ағзаларынан болмаған басқа хеш ким, руұханийдің үйінде ұақтыңша жасап атырған адам болсын, хызметшиси болсын, мухаддес сыйлардан жемесин. ¹¹ Бірақ руұханийдің пулға сатып алған ямаса үйінде туұылған кул хэм шорылары оның ауқатынан жеўине болады. ¹² Руұханийдің қызы руұханий болмаған адамға турмысқа шықса, ол бағышлап усынылған мухаддес сыйлардан жемесин. ¹³ Бірақ ол баласы болмай, жесир қалған болса ямаса күйеуінен айырылысқан болса хэм әкесинің үйіне қайтып келгеннен соң, қыз ұақтындағыдай үйінде жасаса, онда әкесинің ауқатынан жеўине болады. Ал руұханийдің шаңарағынан болмаған хеш бир адам оннан жемесин.

¹⁴ Егер ким де ким билместен мухаддес сыйдан жеп қойса, ол сол сыйдың орнын толтырып, үстине бестен бир бөлегін қосып, руұханийге қайтарып берсин. ¹⁵⁻¹⁶ Руұханийлер Израил халқының Жаратқан Ийеге алып келген мухаддес сыйларын басқа израиллылардың жеўине жол қойып, өзлеріне тийісли мухаддес сыйларды қарамламасын. Болмаса израиллылар гүнаға батып, жазаға тартылады. Себеби Мен – қурбанлықтарды Өзиме ажыратып, мухаддес қылатуғын Жаратқан Ийемен.

Қабыл етилмейтуғын қурбанлықтар

¹⁷ Жаратқан Ийе Муұсаға былай деди:

¹⁸ – Харонға, оның ұлларына хэм пүткіл Израил халқына былай деп айт: Израил халқынан ямаса израиллылар арасында жасап атырған келгиндилерден бири Жаратқан Ийеге берген үдесін орынлау ұшын ямаса өз ықтыяры менен жандырылатуғын қурбанлық бермекши болса, ¹⁹ қурбанлығының қабыл етилиуі ұшын, минсіз бир еркек ири мал ямаса майда мал алып келсин. ²⁰ Кемшилиги бар хеш бир хайұанды қурбанлыққа усынбаңлар. Өйткени булар қабыл етилмейди.

²¹ Ким де ким берген үдесін орынлау ұшын ямаса өз ықтыяры менен Жаратқан Ийеге татыулық қурбанлығын беріу ұшын ири мал ямаса майда мал алып келсе, оның қабыл етилиуі ұшын әкелген малы минсіз болуы тийіс. Оның хеш қандай кемшилиги болмасын. ²² Соқыр, майып, жарақатланған, ириңли жарасы бар, қышыма жарасы бар ямаса қотыры бар малды Жаратқан Ийеге усынбаңлар хэм Оған сый қылып, қурбанлық орынның үстине қоймаңлар. ²³ Ал мүшелеринің бири ұзын ямаса келте болған ири мал ямаса майда малды ықтыярлы түрде беретуғын қурбанлық ұшын усыныуыңызға болады. Бірақ бундай малды үде етилген қурбанлық етип усынбаң, ол қабыл етилмейди. ²⁴ Туқым бези езилген, жулынып қалған ямаса кесип тасланған малды Жаратқан Ийеге усынбаңлар, елиңизде буған хеш кашан жол қоймаңлар. ²⁵ Усындай кемшилиги бар малды жат жерли адамнан алып, Қудайға қурбанлық етип бермең. Себеби бул мал зыянланған хэм кемшилиги бар. Ол қабыл етилмейди.

²⁶ Жаратқан Ийе Муұсаға былай деди:

²⁷ – Бузау, қозы ямаса ылақ жаңа туұылған ұақтында жети күн анасының қасында болсын. Сегизінши күннен баслап, оны Жаратқан Ийеге арнап қурбанлық етип берсеңіз болады. ²⁸ Ири ямаса майда малды туұған баласы менен бирге бир күнде соймаңлар.

²⁹ Жаратқан Ийеге миннетдаршылық қурбанлығын берген ұақытта, оны қабыл етилетуғын түрде усының. ³⁰ Оның гөшин сол күни жеп таслаң, азанға дейін ауыстырмаң. Мен – Жаратқан Ийемен.

³¹ Буйрықтарыма бойсынып, оларды орындаңлар. Мен – Жаратқан Ийемен.

³² Мениң мухаддес атыма тил тийгизбеңдер. Израил халқы Мени мухаддес деп тән алсын. Сизлерди Өзиме ажыратып алып, мухаддес қылатуғын Жаратқан Ийемен.

³³ Қудайыңыз болуу ұшын сизлерди Мысырдан алып шықтым. Мен – Жаратқан Ийемен.

Жигирма үшінші бап

Байрамлар

23 ¹ Жаратқан Ийе Муұсаға былай деди:

² – Израил халқына былай деп айт: Мухаддес жыйналыс деп жәрия қылынатуғын байрамдарым, Жаратқан Ийеге арналған байрамлар мыналар болады:

Шаббат, яғный дем алыс күн

³ Алты күн жұмыс ислеңдер. Бірақ жетинші күн сизлер ушын толық дем алатуғын Шаббат күни хәм мухаддес жыйналыс күни болады. Хеш қандай жұмыс ислемендер. Қайсы жерде жасасаңыз да, Шаббат күнин Жаратқан Ийеге бағышландар.

Қутқарылыў хәм ашытқысыз нан байрамы

⁴ Белгиленген ўақытта мухаддес жыйналыс деп жәрия қылатуғын Жаратқан Ийеге арналған байрамлар мыналар: ⁵ Биринши айдың он төртинши күни кеште Жаратқан Ийеге арналған Қутқарылыў байрамын байрамландар. ⁶ Он бесинши күни Жаратқан Ийеге арналған Ашытқысыз нан байрамы болсын. Солай етип, жети күн ашытқысыз нан жеңдер. ⁷ Байрамның биринши күни мухаддес жыйналыс болсын. Сол күни күнделикли жұмысларыңызды ислемендер. ⁸ Жети күн даўамында Жаратқан Ийе ушын қурбанлық бериңдер. Жетинши күни мухаддес жыйналыс болсын. Күнделикли жұмысларыңызды ислемендер.

Биринши зүрәт

⁹ Жаратқан Ийе Муұсаға былай деди:

¹⁰ – Израил халқына былай деп айт: Сизлерге беретуғын елге кирип, арпа зүрәтин жыйнағаныңызда, жыйнаған зүрәтиңиздің биринши баўын руўханийге әкелип бериң. ¹¹ Қабыл етилиўи ушын, Шаббат күнинен кейинги күни руўханий баўды Жаратқан Ийениң алдында жоқары көтерип усынсын. ¹² Баў жоқары көтерип усынылған күни Жаратқан Ийеге бир жасар минсиз еркек тоқлы жандырылатуғын қурбанлық етип усының. ¹³ Тоқлы менен бирге гәлле садақасы қылып, зәйтүн майы араластырылған бир эфа сапалы унның оннан екисин берсин. Бул – Жаратқан Ийеге хош ийисли сый болады. Жандырылатуғын қурбанлық пенен бирге ишимлик садақасы етип, бир хин шараптың төрттен бирин усының. ¹⁴ Қудайыңызға усы садақаны алып келетуғын күнге дейин нан, куўырмаш хәм жаңа пискен дән жемендер. Қай жерде жасасаңыз да, бул әўладлар даўамында сизлерге мәңги қағыйда болсын.

Хәптелер байрамы

¹⁵ Шаббат күнинен кейинги баўды жоқары көтерип усынған күннен баслап, жети хәпте санаң. ¹⁶ Жетинши Шаббаттан кейин, елиўинши күн басланғанда, Жаратқан Ийеге таза бийдай зүрәтинен садақа әкелиң. ¹⁷ Жасап атырған жеринизден Жаратқан Ийеге жоқары көтерип усынылатуғын садақа етип, еки нан алып келиң. Нанлар биринши зүрәтиңизден болып, оннан еки эфа сапалы уннан ашытқы салынып жаўылсын хәм буны Жаратқан Ийеге усының. ¹⁸ Нан менен бирге жандырылатуғын қурбанлық ушын, Жаратқан Ийеге бир жасардан болған минсиз жети еркек тоқлы, бир буға хәм еки қошқарды алып келиң. Гәлле хәм ишимлик садақасы менен усынылатуғын бул қурбанлық Жаратқан Ийеге хош ийисли сый болады. ¹⁹ Гүна қурбанлығына бир теке, татыўлық қурбанлығына бир жасардан еки тоқлы алып келиңдер. ²⁰ Руўханий еки тоқлыны биринши бийдай зүрәтинен жабылған нан менен бирге, Жаратқан Ийениң алдында жоқары көтерип усынсын. Жаратқан Ийеге

бағышланып, мухаддес болған бул қурбанлықлар руўханийлерге тийисли. ²¹ Сол күнди мухаддес жыйналыс деп жәриялаңлар хәм күнделикли жұмысларыңызды ислеменлер. Бул жасап атырған хәр бир жериңизде әўладларыңыз даўамында мәңги қағыйда болсын.

²² Жериңиздеги егинлерди жыйнағаныңызда, атызыңыздың шетине дейин орып алмаң. Түсип қалған масақларды жыйнап алмаң. Оларды жарлыларға хәм келгинди адамларға қалдырыңлар. Мен – Қудайыңыз Жаратқан Ийемен.

Кәрнай байрамы

²³ Жаратқан Ийе Муўсаға былай деди:

²⁴ – Израил халқына былай деп айт: Жетинши айдың биринши күни дем алыс күни болсын. Сол күни кәрнай шертилип, еслеў күни белгиленсин хәм мухаддес жыйналыс өткерилсин. ²⁵ Сол күни күнделикли жұмысларыңызды ислеменлер, Жаратқан Ийеге қурбанлықлар усыныңлар.

Гүнадан пәкленіў күни

²⁶ Жаратқан Ийе Муўсаға былай деди:

²⁷ – Жетинши айдың оныншы күни Гүнадан пәкленіў күни. Сол күни мухаддес жыйналыс болсын хәм ораза тутып, Жаратқан Ийеге сый усыныңлар. ²⁸ Сол күни хеш қандай жұмыс ислеменлер. Өйткени Қудайыңыз Жаратқан Ийениң алдында гүналарыңыздан пәкленетуғын күниңиз болады. ²⁹ Сол күни ораза тутпаған хәр бир адам өз халқы арасынан жоқ қылынады. ³⁰ Сол күни қандай да бир жұмыс ислеген адамды өз халқы арасынан жоқ етемен. ³¹ Хеш қандай жұмыс ислемен. Бул жасап атырған хәр бир жериңизде әўладлар бойы мәңги қағыйда болсын. ³² Сол күни сизлер ушын толық дем алатуғын Шаббат күни болып, ораза тутыңлар. Айдың тоғызыншы күниниң кешинен баслап, ертеңги кешке дейин Шаббат күнин белгилендер.

Қос байрамы

³³ Жаратқан Ийе Муўсаға былай деди:

³⁴ – Израил халқына былай деп айт: Жетинши айдың он бесинши күнинен баслап, жети күн даўамында Жаратқан Ийеге арнап, Қос байрамын белгилендер. ³⁵ Байрамның биринши күни мухаддес жыйналыс өткериндер. Сол күни күнделикли жұмысларыңызды ислеменлер. ³⁶ Жети күн даўамында күнине бир мәрте Жаратқан Ийеге сый усыныңлар. Сегизинши күни де мухаддес жыйналыс өткерің хәм Жаратқан Ийеге сый усыныңлар. Бул салтанатлы жыйналыс болады. Күнделикли жұмысларыңызды ислемендер.

³⁷ Мухаддес жыйналыс деп жәрия қылынатуғын Жаратқан Ийеге арналған байрамлар усылар болады. Байрамларда Жаратқан Ийеге арналған сыйларды, жандырылатуғын қурбанлықларды, ғәлле садақаларын, басқа қурбанлықларды хәм ишмлик садақаларын белгиленген өз күнлеринде алып келиңдер. ³⁸ Булар Жаратқан Ийеге тийисли болған Шаббат күнинен, Жаратқан Ийеге арнап алып келетуғын сыйларыңыздан, үде хәм ықтыярлы қурбанлықларыңыздан тысқары болсын.

³⁹ Жерлериниңиздиң зүрәтлерин жыйнап болған ўақтыңызда, жетинши айдың он бесинши күнинен баслап, жети күн даўамында Жаратқан Ийеге арнап Қос байрамын өткизиң. Байрамның биринши хәм сегизинши күни дем алыс күни болсын.

⁴⁰ Биринши күни мийўе ағашларыңыздың ең жақсы мийўелерин, пальма ағашының жапырақларын, мол жапырақлы теректиң талларын, суў бойында өсетуғын теректиң шақаларын жыйнап, Қудайыңыз Жаратқан Ийениң алдында жети күн даўамында шадланыңлар. ⁴¹ Буны хәр жылы жети күн даўамында Жаратқан Ийениң байрамы етип белгилендер. Жылдың жетинши айында белгиленетуғын усы байрам әўладларыңыз даўамында мәңги қағыйда болып қалсын. ⁴² Жети күн даўамында

қоста жасаңлар. Хәр бир жергиликли израиллы қосларда жасасын. ⁴³ Сонда келешек әуладларыңыз Израил халқын Мысырдан алып шыққан уақытда, олардың қосларда жасағанын билип алады. Мен – Құдайыңыз Жаратқан Ийемен.

⁴⁴ Усылай етип, Муўса Израил халқына Жаратқан Ийеге арналған байрамларын жәриялады.

Жигирма төртинши бап

Жаратқан Ийениң алдында жанып туратуғын шыралар

24 ¹ Жаратқан Ийе Муўсаға былай деди:

² – Израил халқына буйрық бер, олар шыралардың хәр күни түнде жанып турыуы ушын, сапалы зәйтүн майынан алып келсин. ³ Харон Ушырасыу шатырында, Келисим сандығының алдындағы пердениң сыртында шыралардың кештен таңға дейин Мениң алдымда сөнбей жанып турыуын тәмийинлесин. Бул әуладларыңыз дауамында мәңги қағыйда болсын. ⁴ Харон сап алтыннан исленген хәстениң үстине шыраларды орнатсын. Шыралар Жаратқан Ийениң алдында хәмме уақытта үзликсиз жанып турсын.

Жаратқан Ийеге арналған гәлле садақасы

⁵ Сапалы уннан он еки шөрек нан жап. Хәр бир нан оннан еки эфа муғдарындағы уннан жабылсын. ⁶ Оларды Жаратқан Ийениң алдындағы сап алтыннан исленген столға алтау-алтаудан еки жерге үсти-үстине кой. ⁷ Булардың қасына таза хош ийисли шайырдан қойып шық. Бул хош ийисли шайыр нанның орнына толық садақаның белгиси етип, Жаратқан Ийеге усынылады. ⁸ Хәр Шаббат күни бул нанлар Жаратқан Ийениң алдына қойылсын. Бул Израил халқының мәңги ұазыйпасы болсын. ⁹ Нанлар Харонға хәм оның улларына тийисли, олар нанларды мухаддес жерде жесин. Өйткени бул Жаратқан Ийеге берилетуғын сыйлардың жүдә мухаддес бөлеги болып, олардың мәңги пайы болады.

Құдайға тил тийгизгеннің ақыбети

¹⁰ Бир күни анасы израиллы, әкеси мысырлы болған бир адам ордада израиллы бир адам менен жәнжеллесип қалды. ¹¹ Израиллы хаялдың улы Жаратқан Ийеге тил тийгизип, нәлет айтты. Сонда оны Муўсаның алдына алып келди. Сол жигиттиң анасы Дан урыуынан болған Дибрийдің қызы Шеломит еди. ¹² Сол адамды қамаққа алып, Жаратқан Ийениң хұкимин күтті.

¹³ Жаратқан Ийе Муўсаға былай деди:

¹⁴ – Оны орданың сыртына алып шығың. Ол айтқан нәлетти еситкен хәр бир адам қолларын сол адамның басына қойсын хәм пүткіл жәмийет оны тас боран қылсын. ¹⁵ Израил халқына былай деп айт: Ким де ким Құдайын нәлетлесе, гүнасының жазасын тартады, ¹⁶ яғный Жаратқан Ийеге тил тийгизген адам сөзсиз өлтириледі. Пүткіл жәмийет оны тас боран қылсын. Жаратқан Ийеге тил тийгизген адамның келгинди ямаса жергиликли адам болыуына қарамастан, ол өлтирилсин.

¹⁷ Адам өлтирген хәр бир адам сөзсиз өлтирилсин. ¹⁸ Басқа биреудің малын өлтирген адам орнына бир мал берип, алған жанының орнын жан менен өтесин. ¹⁹ Ким де ким жанындағы адамды жарақатласа, оған да сондай жарақат жеткізиліуі керек. ²⁰ Сыныққа сынық, көзге көз, тиске тис. Яғный басқаны қалай жарақатлаған болса, өзи де солай жарақатлансын. ²¹ Мал өлтирген адам малдың қунын төлесин, адам өлтирген болса, өлтирилсин. ²² Келгинди адам ушын да, жергиликли адам ушын да бирдей нызам қолланылады. Мен – Құдайыңыз Жаратқан Ийемен.

²³ Мууса буларды Израил халқына айтып болғаннан соң, халық Жаратқан Ийеге тил тийгизген адамды орданың сыртына алып шықты да, оны тас боран қылып өлтірді. Солай етіп, Израил халқы Жаратқан Ийенің Муусаға берген бұйрығын орындады.

Жигирма бесінші бап

Жетінші жыл (Шаббат жылы)

25 ¹ Жаратқан Ийе Синай тауында Муусаға былай деди:
² – Израил халқына былай деп айт: Мен сизлерге беріп атырған елге киргениңізде, Жаратқан Ийенің құрметіне хәр жетінші жылы жерге егін екпей, дем алыс берің. ³ Алты жыл атызларыңызға егін егіндер, жүзімдердің шақаларын пұтап, өнімдерін жыйнаңдар. ⁴ Бірақ жетінші жылы жер ушын дем алыс жылы, яғнай Жаратқан Ийеге арналған Шаббат жылы болсын. Атызларға егін екпеңдер, жүзімзарларыңызды пұтамаңдар. ⁵ Өзлігінен өсіп шыққан хасылды орып, шақалары пұталанбаған жүзімдерді сақлап қойыу ушын, жыйнап алмаңдар. Жер толығы менен бір жыл дем алсын. ⁶ Дем алыс жылында өзлігінен өсіп шыққан хәр қандай жердің өнімінің өзі сизлер ушын, құл хәм шорыларыңыз, жалланба хызметшілер хәм араңызда жасап атырған келгінділер ушын аұқат болады. ⁷ Жерде өсіп шыққан хасыллар малларыңызға да, жабайы хайуанларға да азық болады.

Қутлы жыл

⁸ Жети жылда бір мәрте белгіленетуғын Шаббат жылының жети мәрте өтуің бақлаң. Шаббат жылы жети мәрте өткенде, барлығы болып қырк тоғыз жыл болады. ⁹ Кейінгі жылдың жетінші айының оныншы күні, яғнай Гүнадан пәкленіу күні пүткіл ел бойлап қатты дауыслап кәрнай шертілсин. ¹⁰ Усы еліуінші жылды мухаддес деп санаңдар хәм пүткіл ел халқы ушын азатлық жәриялаңдар. Усы жыл сизлер ушын Қутлы жыл болады. Хәр бір адам өзінің жер мүлкін қайтарып алсын хәм құл болған хәр бір адам азат болып, өз тийресіне қайтсын. ¹¹ Еліуінші жыл сизлер ушын Қутлы жыл болсын. Усы жылы егін екпеңдер, өзі өсіп шыққан егіндерді орып алып, сақламаңдар, шақасы пұталанбаған жүзімдерді жыйнамаңдар. ¹² Өйткени усы жыл Қутлы жыл хәм бул сизлер ушын мухаддес болсын. Тек атыздан тууырдан-тууыры алынған зүрәтті жеңлер.

¹³ Қутлы жылда хәр бір адам өзінің жер мүлкін қайтарып алсын. ¹⁴ Егер бір адамға жер сататуғын болсаң ямаса оннан жер сатып алатуғын болсаң, бір-біріңізге нахақлық қылмаң. ¹⁵ Жердің бахасы кейінгі Қутлы жылға шекемгі жердің жетистиретуғын зүрәтті бойынша бахалансын. ¹⁶ Егер алдында еле көп жыл болса, бахасы артсын, ал азғантай жыл қалған болса, онда бахасы түсірілсин. Себеби саған атызды емес, ал оның зүрәтінің муғдарын сатады. ¹⁷ Бір-біріңізге нахақлық қылмаңдар, Қудайыңыздан қорқыңдар. Мен – Қудайыңыз Жаратқан Ийемен.

¹⁸ Қағыйдаларыма әмел қылып, ыызамларыма бойынсаңыз, сонда еліңізге тынышлық ишінде жасайсызлар. ¹⁹ Жер өз зүрәтін беріп, сизлер тоясызлар хәм ол жерде тынышлық ишінде жасайсызлар. ²⁰ Сизлер: «Жетінші жылы жеримізге егін екпесек, зүрәтімизді жыйнамасақ, онда не ишип-жейміз?» – деп сорауыңыз мүмкін. ²¹ Мен алтыншы жылы сизлерге сондай берекет жиберемен, жер сизлер ушын үш жыллық зүрәт беретуғын болады. ²² Сегізінші жылы жерлеріңізге егін еккениңізде де, тоғызыншы жылы зүрәтіңізді жыйнайман дегенше, сол алтыншы жылы жыйнаған зүрәтіңізден жейсизлер.

²³ Жеріңіз пүткіллей меншікке сатылмасын. Өйткени олар Маған тийісли. Ал сизлер бул жерге келгінді хәм жат жерлісизлер. ²⁴ Жерін сатқан адамға өзінің жерін қайтарып сатып алыуына жол қойыңдар. ²⁵ Егер тууысқанларыңыздан бири гедейленіп, жерінің бір бөлегін сатып жиберген болса, оның ең жақын әменгери

келіп, жерді қайтарып сатып алсын. ²⁶ Жерін сатып алатуғын әменгері болмаса, онда ол адам жағдайы жақсыланып, жетерлі пул жыйнаса, ²⁷ жерді сатқаннан кейінгі жылдардың хәм Қутлы жылға дейінгі жылдардың зүрәетинің бахасын есаплап, жерді сатып алған адамға төлесін. Соннан кейін, ол өз жеріне өзі ийелік қылсын. ²⁸ Ал оның жерін қайтарып сатып алатуғын пулы болмаса, жер Қутлы жылға дейін сатып алған адамға тийісли болып турады. Сол жылы жер сатып алған адамнан алынып, сатқан адам өз жеріне қайтадан ийелік қылсын.

²⁹ Егер ким де ким дийуал менен қоршалған қала ишіндегі үйін сатса, сатқан адам бір жылға дейін үйін қайтарып сатып алыу хуқықына иіе болады. ³⁰ Егер ол үйін бір жыл ишінде қайтарып сатып ала алмаса, онда үй сатып алған адамның мүлкіне айланып, ол хәм оның нәсілі үйдің мәңгі иіеси болып қалады. Қутлы жылда да үй жаңа иіесинің қолынан қайтарып алынбайды. ³¹ Ал дийуал менен қоршалмаған ауылдардағы үйлер атызлар сыяқлы есаплансын. Бундай үйлерді алдыңғы иіеси қайтарып сатып алыу хуқықына иіе болады, Қутлы жылда үйі сатып алған адам оны қайтарып беріуі тийіс.

³² Ал лебийлилер өзлеріне тийісли қалаларда сатқан үйлерін хәмме уақытта қайтарып сатып алыу хуқықына иіе болсын. ³³ Лебийлилер қайтарып сатып алатуғын усындай мүліклер, яғный лебийлилерге тийісли болған қалалардағы сатылған хәр бір үйлер Қутлы жылда өз иіесіне қайтарып берілсін. Себеби қалалардағы лебийлилердің үйлері Израил халқының арасындағы олардың мүлкі болып есапланады. ³⁴ Олардың қалаларының этирапындағы жайлаулар болса, улыуама сатылмасын. Өйткени булар олардың мәңгілік мүлкі.

Жарлыларға жәрдем беріуі

³⁵ Егер бір тууысканыңыз жарлыланып, мүтәж ауқалға түсіп қалса, оған жәрдем берің. Ол сизлердің араңызда келгінді ямаса жат жерлі сыяқлы жасасын.

³⁶ Ол адамнан пул хәм ауқат ушын үстеме өндіріп алмаң. Қудайдан қорқың, тууысканыңыздың араңызда жасауына жол қойың. ³⁷ Оған үстеме беріп, пул өндірең хәм ауқатты өзіңізге кіріс қылыу ушын бермеңдер. ³⁸ Мен Кенаан елін сизлерге беріуі ушын хәм Қудайыңыз болыуі ушын, сизлерді Мысырдан шығарып алған Қудайыңыз Жаратқан Иіемен.

³⁹ Егер араңызда жасап атырған израиллы бір тууысканыңыз жарлыланып қалса хәм ол қул сыпатында саған сатылса, оны қудай етіп жумсамаң. ⁴⁰ Оған үйіңіздегі жалланба жұмышы ямаса келгінді сыяқлы қатнаста болың. Ол саған Қутлы жылға дейін хызмет қылсын. ⁴¹ Қутлы жылда балалары менен бірге азат болсын. Олар өз тийресіне, ата-бабаларының жер мүлкіне қайтсын. ⁴² Себеби израиллылар Мениң Мысырдан шығарып алған қуларым болады. Сонлықтан олар қул сыяқлы сатылмасын. ⁴³ Оған хожайынлық қылып, қатал қатнаста болмаң. Қудайыңыздан қорқың.

⁴⁴ Қуларыңыз хәм шорыларыңыз этирапыңыздағы халықтардан болсын. Қул хәм шорыны олардың арасынан сатып алыуыңызға болады. ⁴⁵ Және де, араңызда жасап атырған келгінділердің балаларын сатып алып, оларға хожайын бола аласызлар. ⁴⁶ Оларды мийрас қылып, балаларыңызға қалдырып кете аласызлар. Олар өмір бойы сизлерге қул болады. Бірақ израиллы тууысканларыңыздың биріне хожайынлық қылып, қатал қатнаста болмаң.

⁴⁷ Араңызда жасап атырған келгінді ямаса жат жерлі бір адам байып кетіп, гедейленген бір израиллы тууысканыңыз оған ямаса оның ұрпақларынан биріне қул сыпатында сатылса, ⁴⁸ израиллы адам қуны төленіп, азат болыу хуқықына иіе болады. Оның ағайын-тууғанларының бири оның қунын төлеп, азат қылсын. ⁴⁹ Сондай-ақ әкесинің ағасы, аталас тууысканы ямаса жақын ағайынлеринің бири оны қайтарып сатып алып, оны азат қылыуы мүмкін. Ямаса өзі жетерлі

пул топласа, өзиниң азатлығын қайтарып алыўына болды. ⁵⁰ Ол хожайыны менен есапласыўы керек. Өзин сатқан жылдан Қутлы жылға дейинги жылларды есапласын. Азатлығының қуны қалған жыллардың саны бойынша бир жұмысшының күнлик ис хақысының есабы бойынша төленсин. ⁵¹ Егер де Қутлы жылға көп жыллар қалса, онда азатлық қунын өзи сатылған баҳаға тийкарланып төлесин. ⁵² Егер Қутлы жылға азғантай жыл қалса, онда усы бойынша есапласып, өзиниң азатлық қунын төлесин. ⁵³ Ол хожайынының қасында бир жылға жалланған жұмысшы сыяқлы болып жасаўы керек. Хожайынының оған қатал қатнаста болыўына жол қойма.

⁵⁴ Егер сатылған туўысқаныңыз усы жоллар менен азат бола алмаса, Қутлы жылда балалары менен бирге азат етилсин. ⁵⁵ Өйткени израиллылар Мениң кулларым, Мысырдан Өзим шығарып алған кулларым болады. Мен – Қудайыңыз Жаратқан Ийемен.

Жигирма алтыншы бап

Қудайға бойсынғанлардың жарылқаныўы

26 ¹ Өзлериңизге жалған қудайлардың мүсинлерин ислемендер, кийели тасларды ямаса ойып исленген тасларды орнатпаңлар. Себеби Мен – Қудайыңыз Жаратқан Ийемен. ² Маған тийисли болған Шаббат күнине әмел қылып, Мухаддес мәканыма хүрмет көрсетин. Мен – Жаратқан Ийемен.

³ Егер қағыйдаларым бойынша жасап, буйрықларымды дықкат пенен орынлап жүрсениз, ⁴ жаўынды өз ўақтында жаўдыраман. Жер өз зүрәетин, мийўе ағашлар өз мийўелерин береді. ⁵ Зүрәетиниз соншелли мол болғанлықтан, жүзим жыйнайтуғын ўақытқа дейин қырман айдайсызлар, егис ўақтына дейин жүзим жыйнайсызлар. Азық-аўқатыңыз көп болады хәм елиңизде қәуипсиз жасайсызлар.

⁶ Елиңизде тынышлық сақлайман, тыныш жатып-турасызлар, хеш ким сизлерди қорқыта алмайды. Жыртқыш хайўанларды жериңизден куўып шығараман. Жериңиз саўаш себепли ўайран болмайды. ⁷ Душпанларыңызды куўасызлар, олар сизлердиң қылышларыңыздың сокқысынан алдыңызда жерге қулайды. ⁸ Бесеўиниз жүз адамды, жүзиниз он мың адамды куўатуғын боласызлар. Душпанларыңызды қылыштан өткерип, жеңиске ерисесизлер. ⁹ Сизлерге Өз нәзеримди саламан, сизлерди өсип-өндирип, көбейтемен. Сизлер менен келискен келисимие садық қаламан.

¹⁰ Бурынғы зүрәетинизди жеп таўыса алмайсызлар. Жаңадан алған зүрәетинизге орын босатыў ушын бурынғы зүрәетинизди шығарып таслайтуғын боласызлар. ¹¹ Мәкан жайымды сизлердиң араңызға қураман, сизлерден жеркенип, жүз бурмайман.

¹² Сизлердиң араңызда жасайтуғын Қудайыңыз боламан. Сизлер де Мениң халқым боласызлар. ¹³ Мен сизлерди Мысыр елиндеги куллықтан қутқарған Қудайыңыз Жаратқан Ийемен. Мойынтырығыңызды сындырып тасладым хәм басларыңызды көтерип жүриўге мүмкиншилик бердим.

Қудайға бойсынбаўшылықтың жазасы

¹⁴ Бирақ Маған қулақ аспай, пүткил буйрықларымды орынламансыз, жазаланасызлар. ¹⁵ Қағыйдаларымнан жүз бурып, нызамларымнан жеркенип, буйрықларыма бойсынбасаңыз хәм келисимимди бузсаңыз, ¹⁶ онда сизлерге мынадай жаза жиберемен: үстиңизге қорқыныш дөндирамен. Өкпе кеселлиги хәм ысытпа көзлериңиздиң нурын сөндирип, жаныңызды кемиреди. Туқымды босқа егетуғын боласызлар, себеби зүрәетинизди душпанларыңыз жейтуғын болады. ¹⁷ Сизлерге Өзим қарсы шығаман. Душпанларыңыз сизлердиң үстиңизден жеңиске ериседи. Сизлерди жек көретуғынлар сизлерге хұқимдарлық қылады хәм изиңизден хеш ким куўмаса да, қашатуғын боласызлар.

¹⁸ Егер буларға да қарамай, Маған кулақ салмасаңыз, гүналарыңыздың жазасын жети есе арттыраман. ¹⁹ Қайсар менменлигиңизди жоқ қыламан. Аспаныңызды темир сыяқлы, жериңизди қола сыяқлы қыламан. ²⁰ Күшіңизди босқа сарплайсызлар, жериңиз өз зүрәетин, мийәе ағашларыңыз мийәесин бермейтуғын болады.

²¹ Егер буннан кейин де қарсы шығыуды дауам етсеніз, Маған кулақ салыуды кәлемесеніз, гүналарыңыздың жазасын жети есеге арттыраман. ²² Сизлерге қарсы жабайы хайуанларды жиберемен. Олар сизлерди балаларыңыздан айырып, малларыңызды қырып таслайды. Сонда сизлердің саныңыз азайып, жолларыңыз босап қалады.

²³ Бунның менен де тууры жолға түспей, Маған қарсы шығыуды дауам етсеңіз, ²⁴ Мен де сизлерге қарсы шығып, гүналарыңыз ушын сизлерди жети есе жазалайман. ²⁵ Келисимимди бузғаныңыз ушын басыңызға сауаш дөндирип, жазалайман. Қалаларыңызға шегинип, тығылсаңыз, араңызға оба жиберемен хәм сизлерди душпаныңызға тәслим қыламан. ²⁶ Наныңыздан қырқаман. Сонда он хаял нанларын бир тандырда жабатуғын болады. Наныңыз аз-аздан, өлшеп берилетуғын болады. Сизлер буны жегениңиз бенен де, буған тоймайсызлар.

²⁷ Булардан кейин де Маған және кулақ салмай, Маған қарсы шықсаңыз, ²⁸ онда Мен де гәзеп пенен сизлерге қарсы шығаман хәм гүналарыңыздың жазасын жети есеге көбейтемен. ²⁹ Ашлық себепли ул-қызларыңыздың денесин жейтуғын боласызлар. ³⁰ Табынатуғын орынларыңызды кулатып, түтетки түтетуғын орынларыңызды жоқ қыламан. Өликериңизди жансыз бутларыңызға қосып үйемен, сизлерден жеркентуғын боламан. ³¹ Қалаларыңызды ұайран қылып, мухаддес орынларыңызды бузып таслайман. Маған усынған хош ийисли садақаларыңызды қабыл етпеймен. ³² Елиңизди ұайран қыламан, ол жерге жайласатуғын душпанларыңыз бул аухалға қатты таң қалысатуғын болады. ³³ Сизлерди болса, басқа халықлардың арасына таркатып жиберип, қылышым менен сизлердің изиңизге түсип аламан. Елиңиз босап қалады, қалаларыңыз ұайран болады. ³⁴ Сизлер душпанларыңыздың елинде жасап атырғаныңызда, жериңиз босап қалады. Сол ұақытлары Шаббат жылларының орнын толтырып, дем алады. ³⁵ Жериңиз ұайран болып, босап қалған ұақытта дем алады. Себеби сизлер елиңизде жасап атырған ұақтыңызда, Шаббат жыллары жериңизге дем бермеген едиңиз.

³⁶ Душпанларыңыздың жерлеринде аман қалғанларыңыздың жүрегине сондай бир қорқыныш саламан, хәттеки, жапырақтың сытырлысынан да қылыштан қашқандай болып қашасызлар. Сизлердің изиңизден хеш ким түспесе де, қашып, жығыласызлар. ³⁷ Сизлерди хеш ким куұмаса да, қылыштан қашқандай болып, бир-бириңизге сүрнигип жығыласызлар. Душпанларыңызға қарсы тура алмайсызлар. ³⁸ Солай етип, басқа халықлардың арасында жоқ боласызлар. Душпанларыңыздың жерлери сизлерди жутып жибереди. ³⁹ Аман қалғанларыңыз болса, душпан жерлеринде өзлериңиз хәм ата-бабаларының гүналары себепли димарыңыз қурып, азап шегесизлер.

⁴⁰ Бирақ сизлер өзлериңиздің хәм ата-бабаларыңыздың гүналарын, Маған қыянет еткенлериңизди хәм Маған қарсы ислеген ислериңизди тән аласызлар. ⁴¹ Себеби гүналарыңыз себепли сизлерге қарсы шығып, душпанларыңыздың жерине алып бардым. Енди тас жүреклериңизди жумсартып, айыпларыңыздың жазасын өтейсизлер. ⁴² Сонда Мен де Яқып, Ысақ хәм Ибрайым менен дүзген келисимимди хәм сизлерге үәде қылып берген жерди еслеймен. ⁴³ Эл ұайран болып, босап қалған ұақытлары Шаббат жылларының орнын толтырып, дем алады. Сизлер ислеген гүналарыңыздың жаза мүддетин өтейсизлер, өйткени сизлер нызамларымнан бас тартып, қағыйдаларымнан жеркендиңиз. ⁴⁴ Буларға қарамай, Мен душпан жерлеринде болған сизлерден бас тартпайман, сизлерден жеркенип, толығы менен қырып тасламайман. Сизлер менен дүзген келисимимди бузбайман. Себеби Мен сизлердің

Қудайыңыз Жаратқан Ийемен. ⁴⁵ Қудайыңыз болыу ұшын, басқа халықлардың көз алдында Мысырдан алып шыққан ата-бабаларыңыз бенен дүзген келісімимди сизлер ұшын еслеймен. Мен – Жаратқан Ийемен.

⁴⁶ Жаратқан Ийенің Синай тауында Муұса арқалы Израил халқына берген қағыйдалары, нызамлары хэм көрсетпелери ұсылардан ибарат еди.

Жигирма жетинши бап

Ўде арқалы берилетуғын сыйларға байланыслы нызамлар

27 ¹ Жаратқан Ийе Муұсаға былай деди:

² – Израил халқына былай деп айт: Егер ким де ким бир адамды Жаратқан Ийеге бағышлауға ўде берсе, сол адамның қуны ұшын берилетуғын төлеми төмендегідей мөлшерде болсын. ³ Бул төлемнің қуны мынадай болады: жигирма жастан алпыс жасқа дейинги ер адамлар ұшын Мухаддес орын өлшеми менен елиу шекел гүмис, ⁴ ал хаяллар ұшын отыз шекел гүмис. ⁵ Бес жастан жигирма жасқа дейинги ер адамлар ұшын жигирма шекел, ал хаял-қызлар ұшын он шекел. ⁶ Бир айлық бөпеден бес жасқа дейин болған ер балалар ұшын бес, қызлар ұшын үш шекел гүмис. ⁷ Егер алпыс ямаса оннан жоқары жаста болса, онда еркеклер ұшын он бес шекел гүмис, ал хаяллар ұшын он шекел гүмис төленсин. ⁸ Егер ўде берген адам жарлы болып, белгиленген баҳаны төлеўге шамасы келмесе, бағышланған адамды руўханийге алып барсын. Руўханий ўде берген адамның жағдайына қарай, баҳа белгилесин.

⁹ Егер Жаратқан Ийеге ўде қылынған мал курбанлыққа шалыуға болатуғын хадал болса, ол Жаратқан Ийеге бағышланған мухаддес болып есапланады. ¹⁰ Ўде қылған адам Жаратқан Ийеге бағышлаған малын жақсысының орнына жаманын ямаса жаманының орнына жақсысын алмастырмасын. Егер ол малды алмастырса, алмастырылған мал менен екеуи де Қудайға тийисли болып, мухаддес саналады.

¹¹ Егер Жаратқан Ийеге арнап әкелінген сый ҳарам саналған маллардан болса, оны руўханийге алып барсын. ¹² Руўханий малдың жақсы-жаманына қарап, баҳа белгилесин хэм оның баҳасы солай қалсын. ¹³ Егер ийеси малды қайтарып сатып алыўды кәлесе, руўханий тәрепинен белгиленген баҳаның үстине бестен бир бөлегин қосып төлесин.

¹⁴ Егер бир адам өзинің үйин сый қылып, Жаратқан Ийеге бағышласа, руўханий үйдің жақсы-жаманына қарап, оның баҳасын белгилесин. Руўханий үйге қандай баҳа белгилесе, үйдің баҳасы сондай болады. ¹⁵ Егер сол адам бағышлаған үйин қайтарып сатып алыўды кәлесе, руўханийдің белгилеген баҳасының үстине бестен бир бөлегин қосып төлесин. Сонда үй қайтадан өзиники болып қалады.

¹⁶ Егер бир адам бабасынан қалған мйрас атызының бир бөлегин Жаратқан Ийеге бағышлаўды кәлесе, атызға егилетуғын туқымның муғдары бойынша баҳасы белгилесин. Бир хомер арпа^Р туқымы егилетуғын атыздың баҳасы елиу шекел гүмис болады. ¹⁷ Егер атыз Қутлы жылда бағышланса, буның баҳасы белгиленген толық баҳа бойынша қалсын. ¹⁸ Егер атыз Қутлы жылдан соң бағышланса, руўханий кейинги Қутлы жылға дейин қалған жыллардың саны бойынша атыздың баҳасын белгилесин. Атыздың баҳасы соған сәйкес төмен болады. ¹⁹ Егер сол адам атызын қайтарып алыўды кәлесе, ол атызға белгиленген баҳаның үстине бестен бир бөлегин қосып төлесин. Сонда атыз және өзиники болып қалады. ²⁰ Бирақ сол адам атызды өзине қайтарып сатып алмаса хэм атыз басқа биреўге сатылған болса, онда атыздың ийеси атызды өзине қайтарып сатып ала алмайды. ²¹ Атыз Қутлы жылға дейин турса, онда бул Жаратқан Ийеге бағышланған болып, мухаддес саналады хэм атыз руўханийлерге тийисли болып қалады.

^{Р27:16} Бир хомер арпа – шама менен 150 кг.

²² Егер бир адам сатып алған, яғный бабасынан мийрас болмаған атызын Жаратқан Ийеге бағышласа, ²³ руўханий Қутлы жылға дейин қалған жыллар бойынша оның бахасын белгилесин. Ол адам белгиленген баханы сол күни-ақ төлесин хәм төлем Жаратқан Ийеге тийисли болып, мухаддес саналады. ²⁴ Кейинги Қутлы жылда атыз биринши ийесине қайтарып берилсин. ²⁵ Хәр бир белгиленген баха Мухаддес орынның шекели⁴ бойынша белгиленсин. Бир шекел жигирма герадан ибарат.

²⁶ Ири хәм майда малларыңыздың биринши туўылған төллери Жаратқан Ийеники болып, олардың хеш қайсысын Жаратқан Ийеге бағышламаң. Себеби ол Жаратқан Ийеге тийисли. ²⁷ Бирақ биринши туўылған мал ҳарам саналған маллардан болса, ол ушын руўханийдің белгилеген бахасын хәм оның үстине бестен бир бөлегин қосып төлеп, малды қайтарып алыўына болады. Егер ол қайтарып алынбаса, онда мал белгиленген бахаға басқа биреўге сатылады.

²⁸ Жаратқан Ийеге толығы менен бағышланған адам, мал хәм мийрастан қалған атыздың хеш бири сатылмасын хәм қайтарып алынбасын. Өйткени Жаратқан Ийеге толығы менен бағышланған хәр бир нәрсе Жаратқан Ийеге тийисли болып, жүдә мухаддес саналады. ²⁹ Жаратқан Ийеге толығы менен бағышланған адам ақшаға қайтарып сатып алынбасын, ол сөзсиз өлтирилсин.

³⁰ Жердің зүрәети болсын, мийўе ағаштың жемиси болсын, жерден өнип шығатуғын хәр бир зүрәеттиң оннан бири Жаратқан Ийеге тийисли. Булар Жаратқан Ийеге тийисли болып, мухаддес саналады. ³¹ Егер бир адам оннан бириниң бир бөлегин қайтарып алыўды қалесе, онда ол бахасының үстине бестен бир бөлегин қосып төлеўи тийис. ³² Барлық ири хәм майда маллардың оннан бирине келсек, шопанның таяғының астынан өткен хәр бир оныншы мал Жаратқан Ийеге тийисли болып, мухаддес саналады. ³³ Оннан бирге ажыратылған малды жақсы хәм жаман деп айырып, бир-бири менен алмастырмаң. Егер де мал алмастырылса, онда еки мал да мухаддес саналады хәм оны қайтарып сатып алыўға болмайды.

³⁴ Жаратқан Ийениң Синай таўында Израил халқына Муўса арқалы берген буйрықлары усылар еди.

⁴27:25 Мухаддес орынның шекели – шама менен 10 гр.